

Statystyka w praktyce

Autor:

Zbigniew Pietrzak

Skład komputerowy:

Anna Karczewska

28 maja 2013 r.

Urząd Statystyczny w Gdańsku

Zakres tematyczny szkolenia:

1

Wybrane zagadnienia związane z badaniami statystycznymi

2

Praktyka statystycznej obserwacji

3

Opracowanie i wykorzystanie wyników badań

Wybrane zagadnienia związane z badaniami statystycznymi

- ☐ Podstawowe pojęcia stosowane w praktyce statystycznej
- ☐ Rozpoznawanie zapotrzebowania na informacje i analizy statystyczne
- ☐ Etapy badania statystycznego
- ☐ Rodzaje badań statystycznych – przykłady zaczerpnięte z PBSSP

Podstawowe pojęcia stosowane w praktyce statystycznej

**Zbiorowość
statystyczna**
(populacja,
masa)

to zbiór jednostek powiązanych logicznie tzn. jakąś wspólną właściwością (cechą) np. zbiór osób, rzeczy, zdarzeń.

**Jednostka
statystyczna**

to każdy element zbiorowości, populacji.

**Cecha
statystyczna**
(zmienna)

pewna właściwość przypisana jednostką (którą charakteryzują się jednostki) i różnią jednostki między sobą.

**Badanie
statystyczne**

to proces (zespół czynności) pozyskiwania informacji charakteryzujących badaną zbiorowość lub zjawisko.

Z punktu widzenia celu jak i zakresu przedmiotowego badania statystycznego ważny jest podział cech według sposobu ich pomiaru. Według tego kryterium **wyodrębniamy cechy jakościowe (opisowe) i cechy ilościowe (liczbowe)**.

Warianty cech jakościowych wyrażamy opisowo np.:

- płeć: kobieta, mężczyzna,
- miejsce zamieszkania: miasto, wieś,
- stan cywilny: kawaler, panna, żonaty, zamężna, rozwiedziony, rozwiedziona, wdowiec, wdowa.

Warianty cech ilościowych wyrażamy za pomocą liczb pochodzących z pomiaru np.: waga w kilogramach, wzrost w centymetrach, czas w godzinach, produkcja wyrobu w ujęciu ilościowym w sztukach.

Poniżej podano przykłady różnych zbiorowości statystycznych:

Zbiorowość statystyczna – ludność województwa pomorskiego według stanu w dniu 31.XII.2010 r. , jednostki statystyczne – poszczególne osoby (mieszkańcy), cechy statystyczne np. wiek, płeć, miejsce zamieszkania, stan cywilny, staż pracy.

Zbiorowość statystyczna – wypadki przy pracy w województwie pomorskim w 2010 r., jednostki statystyczne – poszczególne zdarzenia, cechy statystyczne np. rodzaj wypadku, przyczyna wypadku, wydarzenia powodujące urazy.

Poniżej podano przykłady różnych zbiorowości statystycznych dok.:

Zbiorowość statystyczna – turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania (baza noclegowa) w województwie pomorskim według stanu w dniu 31.VII. 2010 r., jednostki statystyczne – poszczególne obiekty, cechy statystyczne np. rodzaj obiektu, ilość miejsc noclegowych, liczba turystów korzystających z noclegów, stopień wykorzystania miejsc noclegowych.

Zbiorowość statystyczna – podmioty gospodarki narodowej w Polsce zarejestrowane w rejestrze REGON według stanu w dniu 31.XII.2011 r., jednostki statystyczne – poszczególne podmioty, cechy statystyczne np. miejsce lokalizacji (siedziby) podmiotu, rodzaj działalności, forma własności, forma prawna, liczba pracujących, ilość jednostek lokalnych, które ma podmiot.

Jednym z zadań Prezesa GUS jest rozpoznawanie zapotrzebowania na informacje i analizy statystyczne i przygotowywanie na tej podstawie propozycji badań do rocznych programów badań statystycznych statystyki publicznej. Przy określaniu zamierzeń programowych podstawowym celem jest dostarczenie przez statystykę publiczną rzetelnych, obiektywnych, profesjonalnych, niezależnych i społecznie użytecznych oficjalnych informacji statystycznych. Ich adresatami są organy władzy państwowej, administracja publiczna, podmioty gospodarki narodowej oraz społeczeństwo (opinia publiczna). Obrazują one obserwowane zjawiska i procesy kształtujące aktualną sytuację społeczno-gospodarczą kraju.

Propozycje zamierzeń programowych statystyki publicznej przygotowuje GUS wspólnie z resortami i innymi instytucjami prowadzącymi badania w ramach statystyki publicznej. Są one wynikiem ścisłej współpracy i szerokich konsultacji z organami rządowej administracji centralnej i terenowej, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami gospodarczymi, społecznymi i związkowymi oraz pracodawców a także środowiskami naukowymi.

Takie konsultacje prowadzone są z dwuletnim wyprzedzeniem w stosunku do okresu referencyjnego.

Projekt programu badań na każdy rok ustalany jest przez **Radę Statystyki** (organ opiniotawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów w sprawach statystyki publicznej) na podstawie propozycji przygotowanych przez Prezesa GUS, a następnie przekazywany Radzie Ministrów. Rada Ministrów zatwierdza i wprowadza program w życie drogą rozporządzenia ogłaszanego w Dzienniku Ustaw.

Program badań statystycznych statystyki publicznej jest wykazem badań statystycznych zawierającym ich tematy, zakres podmiotowy i przedmiotowy oraz związane z nimi obowiązki. Ujęte w nim badania mają dostarczyć niezbędnych informacji do bieżących ocen sytuacji społeczno-gospodarczej kraju oraz do analiz makroekonomicznych i regionalnych, potrzebnych do podejmowania bieżących decyzji ekonomicznych i społecznych przez administrację rządową i samorządową, wspomagających opracowywanie budżetów i strategii oraz monitorowanie ich realizacji.

Układ programu wynika też z wieloletnich doświadczeń i pokazuje ciągłość badań statystycznych dla potrzeb zachowania informacji w długich okresach czasu.

Dla każdego badania ujętego w programie określony jest m.in. organ prowadzący badanie. **Może to być:**

- Prezes Głównego Urzędu Statystycznego,
- Ministrowie,
- Kierownicy urzędów centralnych administracji rządowej,
- Prezes Narodowego Banku Polskiego,
- Prezes GUS wspólnie z ministrami, bądź kierownikami urzędów centralnych administracji rządowej lub Prezesem Narodowego Banku Polskiego.

Ponadto każde badanie ujęte w programie charakteryzowane jest przez informacje, które ilustruje poniższy przykład zaczerpnięty z Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej 2013.

1. Symbol badania: 1.30.03(100)
2. Temat badania: Baza noclegowa turystyki i jej wykorzystanie
3. Rodzaj badania: Badanie stałe
4. Prowadzący badanie: Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

5. Cel badania

Pozyskiwanie danych dotyczących turystycznej bazy noclegowej na potrzeby odbiorców krajowych i zagranicznych. Dane miesięczne i roczne są przekazywane do Eurostatu, OECD i UNWTO. Weryfikacja liczby jednostek świadczących usługi noclegowe.

6. Zakres podmiotowy

Turystyczna baza noclegowa bez względu na rodzaj obiektu, właściciela i lokalizację, a także obiekty o innym podstawowym przeznaczeniu (niezwiązane z turystyką), które są czasowo wykorzystywane przez turystów (np. domy studenckie, ośrodki sportowo-rekreacyjne). Gminy, miasta na prawach powiatu, dzielnice m.st. Warszawy.

7. Zakres przedmiotowy

Charakterystyka obiektów i ich wykorzystanie:

- rodzaje obiektów, a dla niektórych także kategorie,
- pokoje, w tym z łazienką i WC,
- miejsca noclegowe,
- placówki gastronomiczne według rodzajów,
- liczba dni działalności obiektów,
- osoby korzystające, wynajęte pokoje, udzielone noclegi – z wyodrębnieniem turystów zagranicznych według kraju stałego zamieszkania.

8. Źródła danych

Sprawozdania GUS: badanie pełne na formularzach KT 1 dla podmiotów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

Ankieta KT 2 – badanie reprezentacyjne dla podmiotów posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych.

Ewidencja obiektów świadczących usługi noclegowe prowadzona przez urzędy gmin na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.). Informacje urzędów marszałkowskich – wykazy skategoryzowanych obiektów noclegowych.

Lp.	Podmioty przekazujące dane statystyczne	Forma przekazania danych	Częstotliwość i termin	Miejsce przekazania danych
8.0	8.1	8.2	8.3	8.4
1	wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast)	Ewidencja innych obiektów, w których świadczone są usługi noclegowe; dane obejmujące: – numer REGON i NIP, – nazwę i adres obiektu, – informację o stałym lub sezonowym charakterze świadczenia usług, – rodzaj obiektu, – liczbę miejsc noclegowych, – informacje dodatkowe: e mail i numer telefonu; w formie elektronicznej; metoda reprezentacyjna (20%)	do 3. dnia roboczego po zarejestrowaniu obiektu	serwer centralny GUS
2	osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność zaklasyfikowaną według PKD do grup: 55.1, 55.2, 55.3 posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych	KT-1 – sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego; w formie elektronicznej lub papierowej; metoda pełna; obowiązkowe	raz w miesiącu, do 10. dnia po miesiącu sprawozdawczym	portal sprawozdawczy GUS www.stat.gov.pl; Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Rozpoznawanie zapotrzebowania na informacje i analizy statystyczne

Lp.	Podmioty przekazujące dane statystyczne	Forma przekazania danych	Częstotliwość i termin	Miejsce przekazania danych
8.0	8.1	8.2	8.3	8.4
3	osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność zaklasyfikowaną według PKD do grup: 55.1, 55.2, 55.3 posiadające mniej niż 10 miejsc noclegowych	KT 2 – wykorzystanie turystycznego obiektu noclegowego; w formie elektronicznej lub papierowej; metoda reprezentacyjna (20%); obowiązkowe	raz do roku do 20 stycznia z danymi za rok poprzedni	portal sprawozdawczy GUS www.stat.gov.pl; Urząd Statystyczny w Rzeszowie
4	urzędy marszałkowskie	wykazy skategoryzowanych obiektów noclegowych; dane jednostkowe dotyczące: – numeru REGON i NIP, – nazwy i adresu obiektu, – rodzaju obiektu, – liczby miejsc noclegowych, – emaila i numeru telefonu; w formie elektronicznej	raz do roku do 20 stycznia z danymi za rok poprzedni	portal sprawozdawczy GUS www.stat.gov.pl; Urząd Statystyczny w Rzeszowie
5	urzędy marszałkowskie	wykazy nowopowstałych i zlikwidowanych w ciągu kwartału skategoryzowanych obiektów noclegowych; dane jednostkowe dotyczące: – numeru REGON i NIP, – nazwy i adresu obiektu, – rodzaju obiektu, – liczby miejsc noclegowych, – emaila i numeru telefonu; w formie elektronicznej	3 razy w roku: do 7 dnia kalendarzowego po I, II i III kwartał z danymi za każdy kwartał	Urząd Statystyczny w Rzeszowie

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

9. Rodzaje wynikowych informacji statystycznych

Liczba i wykorzystanie turystycznej bazy noclegowej według rodzajów obiektów (dla niektórych także według kategorii) w układzie regionów i województw, podstawowe dane według podregionów, powiatów, gmin.

10. Terminy i formy udostępniania

- „Turystyka w 2012 r.” – lipiec 2013 r.,
- kwestionariusze i publikacje organizacji międzynarodowych: Eurostat, UNWTO, OECD,
- podstawowe informacje dotyczące obiektów świadczących usługi noclegowe i ich wykorzystanie, w tym tablica: Turyści zagraniczni według krajów zamieszkania (korzystający, udzielone noclegi) – 60 dni roboczych po miesiącu sprawozdawczym
- Internet.

11. Koszty i sposób finansowania

4 432 000 zł – budżet GUS

W programie badań na rok 2013 ujęto łącznie 243 badania:

- 156 tematów realizowanych przez służby statystyki publicznej,
- 42 tematy realizowane przez ministrów, kierowników urzędów centralnych i Prezesa Narodowego Banku Polskiego,
- 45 tematów realizowanych wspólnie przez GUS, ministerstwa, NBP, KNF (Komisja Nadzoru Finansowego) i urzędy centralne.

Obok badań ciągłych w programie na rok 2013 znalazło się 5 nowych tematów oraz 8 prowadzonych cyklicznie, których realizacja wypadła na 2013 rok.

Program Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2013 rok stanowi załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013 (Dz.U. z 2012, poz.1391).

Rozpoznawanie zapotrzebowania na informacje i analizy statystyczne

Do instytucji statystycznych i organizacji międzynarodowych, z którymi na co dzień współpracuje GUS należą:

Agencje i organizacje wyspecjalizowane Organizacji Narodów Zjednoczonych

UN SD - Biuro Statystyczne ONZ

UN PD - Biuro Ludnościowe ONZ

UN ECE – Europejska Komisja Gospodarcza
ONZ

ILO - Międzynarodowa Organizacja Pracy

FAO - Organizacja Narodów Zjednoczonych
do spraw Wyżywienia i Rolnictwa

UNESCO - Organizacja Narodów Zjedno-
czonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury

WHO - Światowa Organizacja Zdrowia

UNICEF – Fundusz Narodów Zjednoczonych
na rzecz Dzieci

IMF – Międzynarodowy Fundusz Walutowy

Organizacje międzynarodowe

EUROSTAT – Biuro Statystyczne Wspólnot
Europejskich

EC – Komisja Europejska

OECD - Organizacja Współpracy
Gospodarczej i Rozwoju

Etapy badania statystycznego

1

**Programowanie
badania**

2

**Obserwacja
statystyczna**

3

**Opracowanie
danych
i prezentacja
wyników**

4

**Analiza
statystyczna**

1 Programowanie badania

Ten etap w znacznej mierze jest realizowany podczas opracowywania projektu PBSSP na dany rok. W dokumencie tym określony został temat, cel badania, rodzaj badania, jego zakres podmiotowy i przedmiotowy, źródła danych, kto, kiedy, z jaką częstotliwością i gdzie przekazuje dane służbom statystyki publicznej. Ponadto wskazane są tam formy i terminy udostępniania wyników badań oraz przewidywany koszt badania. Z chwilą zaakceptowania i wprowadzenia w życie PBSSP następuje przygotowanie organizacyjno-techniczne badania. Polega ono m.in. na szczegółowym określeniu uczestników badania i ustaleniu ich obowiązków, określenie harmonogramu, a także opracowanie ostatecznej wersji formularza(y) – obecnie w postaci elektronicznej i zamieszczenie ich na portalu sprawozdawczym, ewentualnie druk i dystrybucja formularzy papierowych, niekiedy wysłanie do uczestników badania niezbędnych zawiadomień oraz szkolenie personelu realizującego badanie.

2 Obserwacja statystyczna

Polega na zbieraniu materiału statystycznego, sensu stricte danych dotyczących badanej zbiorowości. W badaniach statystyki publicznej są stosowane różne metody zbierania danych, o których będzie mowa w dalszej części szkolenia. Na tym etapie badania dokonuje się kontroli kompletności i poprawności wypełnionych formularzy. Zazwyczaj dzieje się to automatycznie - podczas wypełniania formularza elektronicznego albo podczas operacji kontrolnych w trakcie przetwarzania komputerowego. Na tym etapie, jeżeli zachodzi taka potrzeba dokonuje się również symbolizacji (kodowania) danych.

3 Opracowanie danych i prezentacja wyników

Opracowanie danych zdezeterminowane jest sposobem ich zbierania. W przypadku formularzy papierowych na tym etapie następuje przeniesienie danych na nośniki komputerowe tzw. rejestracja danych. Przeprowadza tu się także czynność redagowania danych, która polega na identyfikacji i poprawianiu błędów powstałych na etapie zbierania danych lub przy przenoszeniu danych na nośniki elektroniczne. Większość błędów koryguje się automatycznie zgodnie z algorytmem korekty automatycznej. **W przypadku niekompletnych danych** dokonuje się według określonych reguł ich **imputacji (uzupełnienia, oszacowania)**. Po zakończeniu redagowania danych przystępuje się do łączenia w jedną wspólną bazę danych zbiorów dotyczących danego badania lub kilku pokrewnych badań. Baza ta w dalszej kolejności wykorzystywana jest do sporządzenia wszystkich zestawień wynikowych. Na jej podstawie, po dokonaniu odpowiednich agregacji, powstają tablice wynikowe udostępniane użytkownikom.

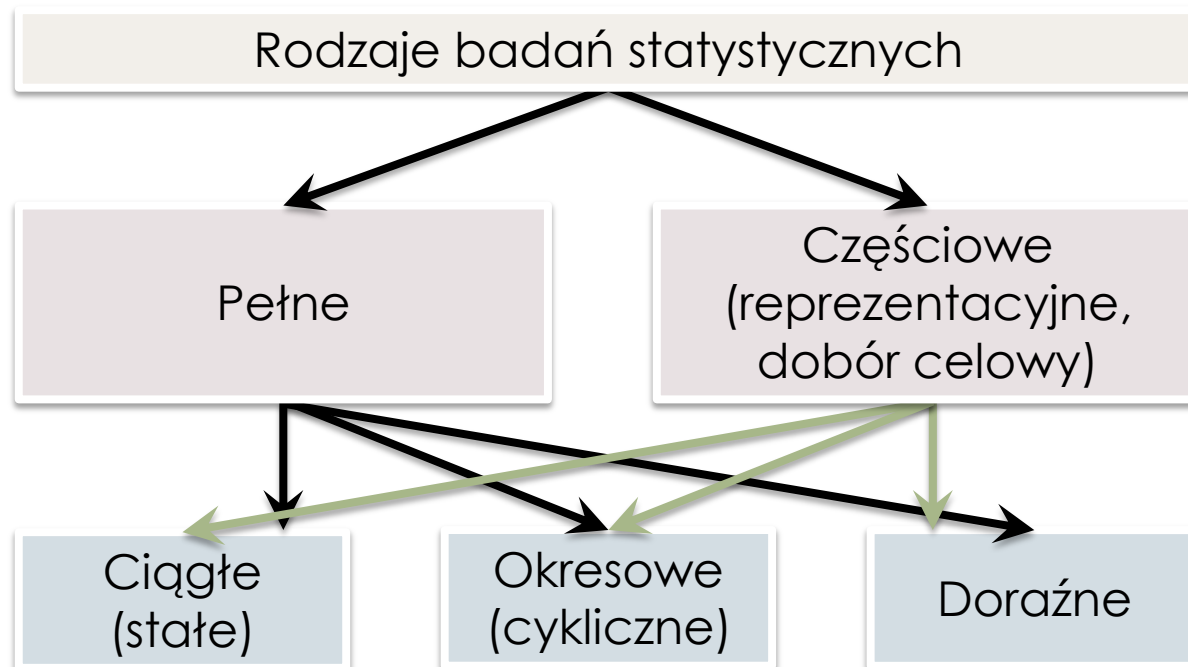
4 Analiza statystyczna

Jest to końcowy etap badania. Zebrany i opracowany materiał zostaje podany analizie statystycznej, polegającej na omówieniu najważniejszych prawidłowości ujawnionych w trakcie badania. Przygotowywane przez służby statystyki publicznej publikacje tematyczne zawierają często krótkie analizy statystyczne, które bazują na prostych metodach statystycznych, dzięki którym uzyskuje się obraz podstawowych prawidłowości. Do tych prostych metod opisu badanych zjawisk i procesów zalicza się wskaźniki struktury, natężenia i dynamiki.

zakres

częstotliwość

Przykłady badań:

- **pełne**, np. wypadki przy pracy, wypadki drogowe, ewidencja urodzeń i zgonów, ruch wędrowniczy ludności, zasoby leśne, obrót i działalność gastronomiczna,
- **częściowe** (reprezentacyjne, dobór celowy), np. badanie aktywności ekonomicznej ludności, badanie budżetów gospodarstw domowych, badania koniunktury gospodarczej, badania cen, wolne miejsca pracy, zużycie paliw i energii, badania modułowe oparte na badaniach gospodarstw domowych (m.in. uczestnictwo w sporcie i rekreacji ruchowej, ścieżki edukacyjne Polaków, wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w gospodarstwach domowych),

Przykłady badań (dok.):

- **ciągłe** (stałe), np. badanie budżetów gospodarstw domowych, ewidencja bezrobotnych, szkoły wyższe i ich finanse, produkcja wyrobów przemysłowych,
- **okresowe** (cykliczne), np. spisy powszechne ludności, powszechne spisy rolne, struktura wynagrodzeń, badanie kosztów pracy, kształcenie dorosłych,
- **doraźne** (np. ocena następstw wystąpienia kataklizmów – badanie strat materialnych spowodowanych powodzią lub pożarem).

Wśród badań częściowych istotne miejsce zajmuje **badanie reprezentacyjne**. Jest to badanie oparte na losowym doborze jednostek do badania (część zbiorowości - próba), a uzyskane wyniki z tego badania mogą być uogólnione na całą zbiorowość statystyczną (populację).

Badanie to znajduje zastosowanie tam gdzie badania pełne z przyczyn technicznych są niemożliwe (np. badanie zasobów wód morskich) lub z przyczyn merytorycznych niecelowe (np. ocena jakości produkowanych konserw), bądź gdy zbiorowość jest liczna i poddanie badaniu wszystkich jednostek łączyłoby się z poniesieniem dużych kosztów i byłoby zbyt czasochłonne (np. badanie wszystkich gospodarstw domowych w Polsce).

Ważnym źródłem danych są **badania ankietowe**, które dotyczą m.in. budżetów gospodarstw domowych, aktywności ekonomicznej ludności, koniunktury przemysłu przetwórczego i budownictwa oraz innych zjawisk. Charakter dobrowolny mają badania oparte na próbie gospodarstw domowych. Wylosowane gospodarstwa, które wyrażą zgodę na udział w badaniu, są odwiedzane przez ankieterów spisujących dane uwzględnione w konkretnym badaniu. Natomiast charakter obowiązkowy mają badania koniunktury gospodarczej, w których ankiety są kierowane do dyrektorów dużych podmiotów gospodarczych, a pytania w nich zawarte dotyczą opinii przedsiębiorstw o bieżącym i przyszłym kształtowaniu się m.in. portfela zamówień, produkcji, sytuacji finansowej, zatrudnienia, cen, barier działalności gospodarczej, działalności inwestycyjnej.

Spis jest okresowym (cyklicznym) badaniem jednostek zbiorowości w ściśle określonym momencie. Najbardziej znanymi badaniami statystyki publicznej o takim charakterze są Narodowe Spisy Powszechne Ludności i Mieszkań oraz spisy rolne. W przypadku spisów powszechnych istnieje obowiązek przekazywania danych osobowych, co jest potwierdzone odrębną ustawą.

W przeprowadzonym w Polsce w 2010 roku Powszechnym Spisie Rolnym oraz w 2011 roku Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań po raz pierwszy w tych badaniach na znaczną skalę wykorzystane zostały zbiory danych administracyjnych pozyskanych z centralnych systemów informacyjnych administracji publicznej, w tym m.in. z:

- Ministerstwa Spraw Wewnętrznych(zbiór PESEL),
- Ministerstwa Finansów,
- Urzędu do Spraw Cudzoziemców,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii,
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Narodowego Funduszu Zdrowia,
- Ewidencji Gruntów i Budynków,
- Urzędów gmin (zbiory meldunkowe, system pomocy społecznej),
- zarządców zasobów mieszkaniowych.

Po raz pierwszy oba spisy zostały przeprowadzone w formie elektronicznej, bez użycia formularzy papierowych oraz umożliwieniem respondentom spisania się przez Internet w drodze **samospisu**.

Polskie prawo – **ustawa o statystyce publicznej** nałożyło na Prezesa GUS także obowiązek prowadzenia różnych klasyfikacji i rejestrów. Do obowiązków służb statystyki publicznej należy prowadzenie dwóch krajowych rejestrów urzędowych tj. Krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON i Krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowanym zbiorem informacji o podmiotach gospodarki narodowej prowadzonym w systemie informatycznym w postaci centralnej bazy danych oraz wojewódzkich baz danych. Szczegółowe zasady prowadzenia i aktualizacji rejestru określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej (Dz.U. Nr 69, poz.763 z późn. zm.).

Rejestr REGON:

- służy osiągnięciu spójności identyfikacyjnej podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do innych urzędowych rejestrów i systemów informacyjnych administracji publicznej,
- służy jednolitości opisów stosowanych w nomenklaturze pojęciowej i klasyfikacyjnej we wszystkich urzędowych rejestrach i systemach informacyjnych administracji publicznej,
- dostarcza ogólnej charakterystyki działających w gospodarce narodowej podmiotów w przekrojach: terytorialnym, własnościowym, rodzajów działalności, form prawnych itp.,

Rejestr REGON:

- umożliwia sporządzenie wykazu adresów działających podmiotów,
- jest podstawą do tworzenia baz i banków danych o podmiotach gospodarki narodowej,
- stanowi główne źródło zasilania bazy jednostek statystycznych wybieranych do badań statystycznych.

Każdy podmiot gospodarki narodowej ma obowiązek rejestracji w rejestrze REGON prowadzonej działalności.

Wpisowi do **rejestru REGON** podlegają:

- osoby prawne (w tym: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna),
- jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (w tym: spółka cywilna, jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna),
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w tym prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne),
- jednostki lokalne wyżej wymienionych podmiotów.

GUS umożliwia osobom posiadającym bezpieczny podpis elektroniczny składanie przez Internet elektronicznych wniosków o wpis, zmianę cech objętych wpisem lub skreślenie z rejestru. Obowiązuje zasada zgłaszania odpowiedniego wniosku **w ciągu 14 dni** od zaistnienia okoliczności uzasadniających wpis, zmianę lub skreślenie z rejestru. Każdy podmiot wpisany do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej otrzymuje niepowtarzalny numer identyfikacyjny REGON - 9-cyfrowy a dla jego jednostki lokalnej 14-cyfrowy.

Rejestr REGON jest jawny i powszechnie dostępny.

Na stronie internetowej GUS (<http://www.stat.gov.pl/regon/>) jest udostępniona wyszukiwarka umożliwiająca sprawdzenie informacji o podmiotach wpisanych lub skreślonych z rejestru REGON. Ponadto GUS (poziom ogólnopolski) i urzędy statystyczne (zasięg wojewódzki) realizują pisemne zamówienia na informacje z rejestru (wyciągi, katalogi).

Na koniec 2012 r. rejestr REGON zawierał informacje o 4,0 milionach podmiotów gospodarczych (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) z czego ponad 95% stanowiły podmioty małe, czyli głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Rejestr TERYT

Rejestr TERYT służy przede wszystkim do organizacji spisów powszechnych oraz do reprezentacyjnych badań gospodarstw domowych. Jego zasady określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.).

Rejestr TERYT obejmuje:

- System identyfikatorów i nazw jednostek podziału administracyjnego TERC
- System identyfikatorów i nazw miejscowości SIMC
- System rejonów statystycznych i obwodów spisowych BREC
- System identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań NOBC

Klasyfikacje

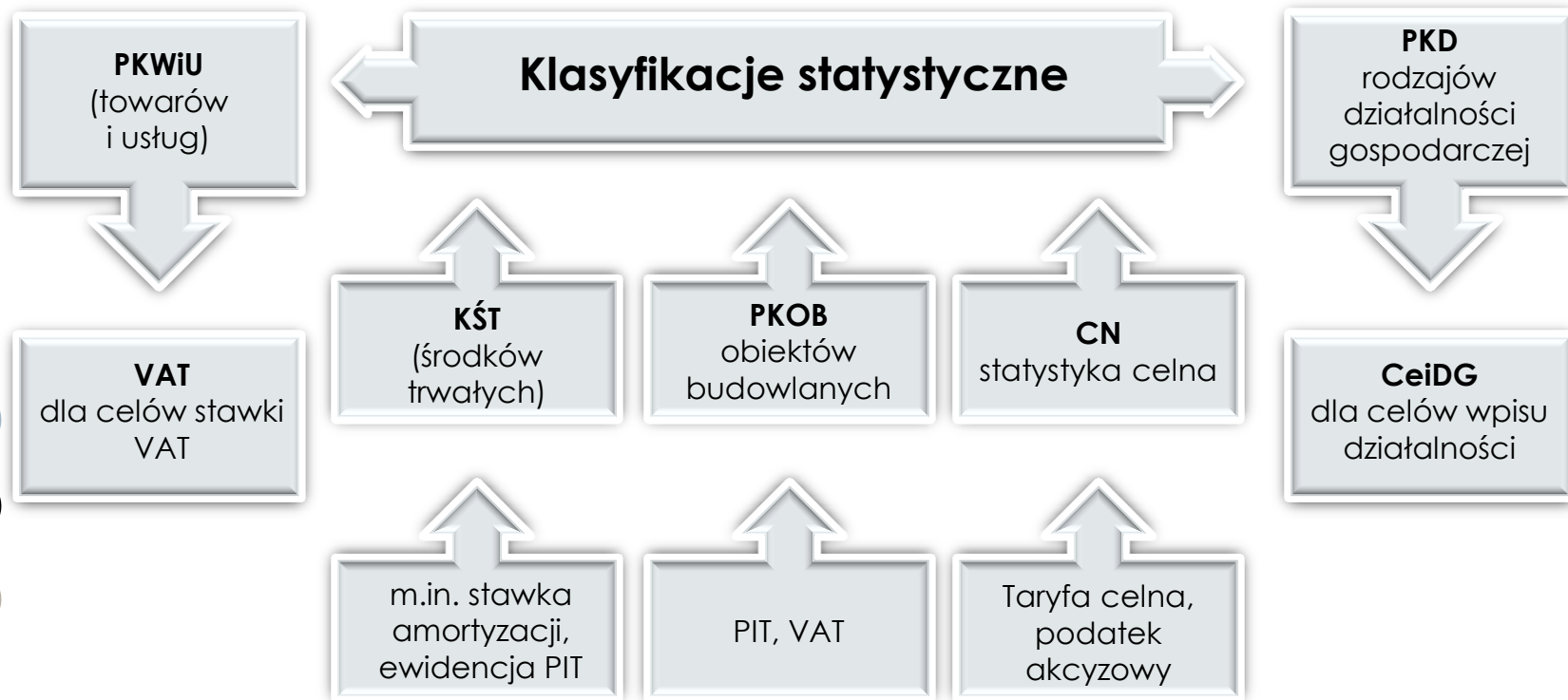
Zgodnie z zapisem w Ustawie o statystyce publicznej (art. 2 pkt. 14, art. 25) Prezes GUS w porozumieniu z właściwymi naczelnymi organami administracji państwowej, opracowuje podstawowe do określenia przebiegu i opisu procesów gospodarczych i społecznych standardowe klasyfikacje i nomenklatury, wzajemne relacje między nimi oraz ich interpretacje.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej oraz współpraca z innymi krajami i organizacjami międzynarodowymi wymaga wymiany informacji dotyczących zjawisk ekonomicznych i społecznych. Podstawowym warunkiem porównywalności informacji statystycznych jest stosowanie klasyfikacji i nomenklatur statystycznych spójnych z odpowiednimi klasyfikacjami międzynarodowymi i unijnymi. Polskie standardy klasyfikacyjne są w pełni zgodne z odpowiednimi klasyfikacjami Unii Europejskiej.

System powiązań statystycznych klasyfikacji gospodarczych

Zasięg klasyfikacji	Klasyfikacje działalności	Klasyfikacje produktów (wyroby + usługi)	Nomenklatury pochodne produktów	Klasyfikacje Handlu Zagranicznego
Międzynarodowy (ONZ)	ISIC Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Rodzajów Działalności	CPC Centralna Klasyfikacja Produktów		HS Zharmonizowany System Oznaczenia i Kodowania Towarów
Unii Europejskiej (UE)	NACE Nomenklatura Działalności we Wspólnocie Europejskiej	CPA Klasyfikacja Produktów wg Działalności	Lista PRODCOM	CN Nomenklatura Scalona
Krajowy - Polska	PKD Polska Klasyfikacja Działalności	PKWiU Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług	PRODPOL Nomenklatura do badania produktów przemysłowych do sprawozdawczości bieżącej i rocznej	CN Nomenklatura Scalona

Klasyfikacje nie służą wyłącznie celom statystycznym ale mają również istotny walor praktyczny. Stosowane są w ewidencji dokumentacji, rachunkowości, w urzędowych rejestrach oraz w systemach informacyjnych administracji publicznej. Ponadto w Polsce odgrywają niezmiennie istotną rolę w codziennym obrocie rynkowym i do celów fiskalnych. Prawidłowa systematyka oraz sklasyfikowanie towaru, usługi, wyrobu czy materiału jest podstawą właściwego naliczenia podatków i opłat pozapodatkowych. Do tych celów stosowane są klasyfikacje gospodarcze przedstawione na poniższym schemacie.

Źródło: <http://www.vat.pl/klasyfikacje/>

PKD (Polska Klasyfikacja Działalności)

Jest szczególnie ważnym standardem klasyfikacyjnym bowiem stanowi podstawę systemu klasyfikacji gospodarczych i społecznych, do której nawiązują inne klasyfikacje, zwłaszcza Polska Klasyfikacja Wyróbów i Usług (PKWiU). Aktualnie obowiązująca wersja tej klasyfikacji ma skrót PKD 2007 i wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz.U. 251, poz. 1885 z późn. zm.).

PKD jest umownie przyjętym, hierarchicznie usystematyzowanym podziałem zbioru rodzajów działalności społeczno-gospodarczej, jakie realizują jednostki gospodarki narodowej (podmioty gospodarcze). PKD zawiera symbole, nazwy i zakres poszczególnych grupowań klasyfikacyjnych na pięciu różnych poziomach tj. sekcji, działów, klas i podklas. Przyporządkowanie jednostki do danego poziomu (grupowania) klasyfikacji PKD odbywa się na podstawie jej działalności przeważającej gdyż w praktyce większość podmiotów prowadzi różne rodzaje działalności.

Klasyfikacja działalności służy głównie celom statystycznym i wykorzystywana jest m.in. do:

- klasyfikowania jednostek gospodarczych w ramach rejestru REGON, zgodnie z rodzajem prowadzonej działalności,
- zbierania i opracowywania danych o jednostkach w badaniach opartych na sprawozdawczości,
- zestawienia wyników badań statystycznych dotyczących produkcji, zatrudnienia, wynagrodzeń, wartości dodanej i itp.,
- zestawienia informacji statystycznych do porównań międzynarodowych,
- opisu struktury gospodarki – w rachunkach narodowych.

Znajduje ona również zastosowanie poza statystyczne m.in. w pozyskiwaniu środków europejskich czy do zaklasyfikowania podmiotu do odpowiedniej grupy ryzyka przy ustalaniu prawidłowej stawki na ubezpieczenie wypadkowe.

Polska klasyfikacja wyrobów i usług (PKWiU)

Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług jest klasyfikacją produktów krajowych i importowanych, znajdujących się w polskim obiegu gospodarczym. Obejmuje ona wyroby, czyli surowce, półfabrykaty, wyroby finalne, a także zespoły i części znajdujące się w obrocie oraz usługi rozumiane jako wszelkie czynności, świadczone na rzecz jednostek gospodarczych i ludności, zarówno na potrzeby produkcji, jak i konsumpcji.

Aktualnie obowiązująca wersja tej klasyfikacji ma skrót PKWiU 2008, gdyż została wprowadzona w życie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU), Dz. U. 2008, nr 207, poz. 1293. Służy m.in. celom statystycznym, jest niezbędna dla podmiotów gospodarczych przy organizacji ewidencji źródłowej w postaci indeksów materiałowych i towarowych itp. narzędzi ewidencji oraz jest wykorzystywana do celów fiskalnych (opodatkowania podatkiem od towarów i usług VAT, podatkiem dochodowym od osób prawnych, podatkiem dochodowym od osób fizycznych, nadania koncesji). Zaliczenie określonego produktu czy usługi do właściwego grupowania PKWiU należy do obowiązków producenta (usługodawcy) tego produktu (świadczonej usługi).

Nomenklatura Scalona CN

CN znajduje zastosowanie w statystyce i ewidencji handlu zagranicznego oraz wykorzystywany jest dla potrzeb celnych (ustalenia stawki celnej dla importu i eksportu) oraz do ustalenia stawki akcyzy. W trosce o aktualizację tej nomenklatury, zgodnie z przyjętą w Unii Europejskiej konwencją, zmiany do CN wprowadza się raz do roku i zwykle obowiązują one od 1 stycznia roku następnego.

Klasyfikacja Środków Trwałych (KŚT)

Pojęcie środków trwałych – jest określone w ustawie o rachunkowości.

Klasyfikacja środków trwałych jest usystematyzowanym zbiorem obiektów majątku trwałego służącym m.in. do:

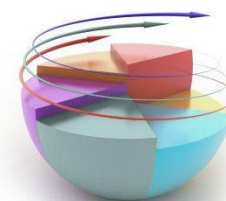
- prowadzenia prawidłowo ewidencji środków trwałych i wykazów tych środków,
- stosowania prawidłowej metody amortyzacji środków trwałych (liniowa, indywidualna, progresywna, degresywna),
- ustalenia właściwych stawek i odpisów amortyzacyjnych,
- stosowania amortyzacji de minimis,
- badań statystycznych,
- pozyskiwanie środków europejskich.

Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych (PKOB)

Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych stanowi usystematyzowany wykaz obiektów budowlanych, rozumianych jako produkty finalne działalności budowlanej. Opracowana została na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), zgodnie z zleceniami Narodów Zjednoczonych. PKOB służy potrzebom statystyki działalności budowlanej do sporządzenia sprawozdań budowlanych, spisów budowli i mieszkań, statystyki cen obiektów budowlanych oraz rachunków narodowych. Ponadto klasyfikacja jest pomocna przy klasyfikowaniu obiektów budowlanych. Może być stosowana w trakcie zmiany zastosowania, renowacji, wyburzenia, modernizacji obiektu budowlanego. Wykorzystywana jest również w systemie podatkowym.

Praktyka statystycznej obserwacji

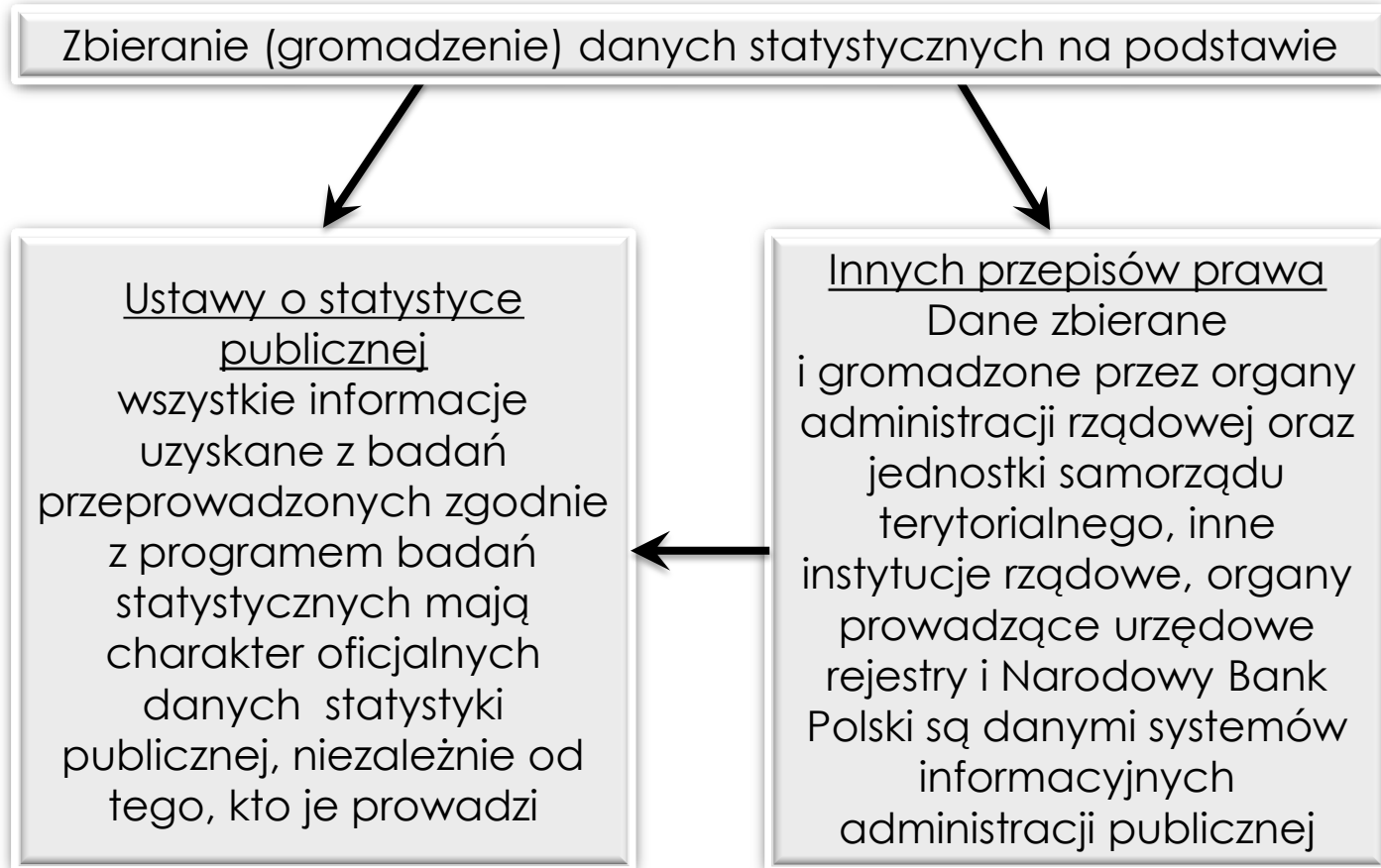
- ☐ Źródła informacji statystycznej
- ☐ Obowiązki sprawozdawcze
- ☐ Narzędzia (sposoby) gromadzenia danych przez statystykę publiczną
- ☐ Tajemnica statystyczna
- ☐ Formy prezentacji rezultatów obserwacji statystycznej w publikacjach GUS i US (szeregi i tablice statystyczne, wykresy statystyczne, charakterystyki liczbowe)

Jednostkami (podmiotami) wskazanymi w programie badań statystycznych do przekazywania danych statystycznych (jednostkowych, zbiorczych) są m.in.: podmioty prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne, gospodarstwa domowe, jednostki sfery budżetowej i samorządowej (organy administracji rządowej i samorządowej), organizacje (np. społeczne, gospodarcze, środowiskowe, międzynarodowe), Narodowy Bank Polski.

Sposoby pozyskiwania danych przez statystykę publiczną

Z kolei źródła danych w badaniach statystycznych prowadzonych przez statystykę publiczną można podzielić zasadniczo na dwie grupy tj. **źródła pierwotne**, które dostarczają materiału zbieranego specjalnie dla celów konkretnych badań oraz **źródła wtórne**, które bazują na danych zgromadzonych w innych celach, ale dających się wykorzystać w badaniach statystyki publicznej oraz na danych zgromadzonych przez statystykę publiczną w przeszłości.

Do **źródeł pierwotnych** zalicza się m.in.:

- sprawozdawczość statystyczną
- spisy (ludności i mieszkań, rolne)
- ankiety np. koniunktury gospodarczej w przemyśle, budownictwie, handlu, usługach; dla gospodarstw domowych
- notowania cen np. towarów i usług konsumpcyjnych, targowiskowych, decyzje i zarządzenia w zakresie cen jednolitych
- karty statystyczne (strajku, wypadku przy pracy)

Natomiast z pośród **źródeł wtórnych** należy wymienić:

- zbiory dokumentów jednostkowych (m.in. przekazywane przez urzędy stanu cywilnego karty statystyczne urodzeń, zgonów, małżeństw)
- systemy informacyjne administracji publicznej np. Centralny Rejestr Ubezpieczonych prowadzony przez ZUS, Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców prowadzona przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Krajowa Ewidencja Podatników POLTAX - prowadzona przez Ministerstwo Finansów
- systemy pozaadministracyjne np. systemy informacyjne dotyczące odbiorców energii elektrycznej wykorzystujących energię elektryczną na potrzeby mieszkaniowe, będące w posiadaniu przedsiębiorstw wykonujących działalność w zakresie sprzedaży energii elektrycznej; systemy informacyjne dotyczące abonentów telefonicznych będące w gestii dostawców publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych; systemy informacyjne dotyczące zasobów mieszkaniowych, będące w dyspozycji zarządców zasobów mieszkaniowych

Natomiast z pośród **źródeł wtórnych** należy wymienić (dok.):

- krajowe rejestry urzędowe PESEL, REGON, TERYT
- bazy danych statystyki publicznej: Bank Danych Lokalnych, Bank Danych Handlu Zagranicznego, Baza Demografia, SDDS (dane finansowe i gospodarcze dla Polski, prezentowane zgodnie ze Specjalnym Standardem Upowszechnienia Danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego),
- wtórne wykorzystanie danych z wcześniej przeprowadzonych badań przez statystykę publiczną; publikacje GUS
- zagraniczne bazy danych statystycznych (baza Eurostatu, OECD, Rady Europejskiej, Biura Statystycznego ONZ)
- zagraniczne dane statystyczne innych krajów z którymi GUS utrzymuje dwustronne kontakty

Głównym źródłem pozyskiwania danych wskazanym w programie badań **jest sprawozdawczość statystyczna**. Zawiera ona dane liczbowe o wynikach osiągniętych w różnych dziedzinach działalności, które są podawane w ściśle określony sposób, wyznaczony wzorem odpowiedniego formularza.

Wzory formularzy sprawozdawczych , kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych wprowadzane są Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełnienia oraz kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych określonych w PBSSP. Prezes GUS corocznie przygotowuje projekt takiego rozporządzenia i przekłada go do podpisu Prezesowi Rady Ministrów. Rozporządzenie ogłaszane jest w Dzienniku Ustaw. Wzory formularzy sprawozdawczych są również zamieszczone na portalu internetowym GUS (portal sprawozdawczy), co umożliwia przekazywanie danych drogą elektroniczną.

O obowiązku składania określonych sprawozdań podmioty gospodarcze powiadamiane są przez służby statystyki publicznej elektronicznie poprzez Portal Sprawozdawczy, a w przypadku braku dostępu do Internetu lub pierwszego obowiązku sprawozdawczego listownie.

Badania statystyczne mogą być prowadzone na zasadzie obowiązku (informacje zbierane obligatoryjnie) albo udziału dobrowolnego. Charakter dobrowolny mają zazwyczaj badania ankietowe, natomiast badania oparte na sprawozdawczości mają charakter obowiązku statystycznego.

Po stronie podmiotów obserwacji statystycznej Ustawa o statystyce publicznej wprowadza obowiązek przekazywania danych dla ściśle określonych badań statystycznych. Zakres tego obowiązku określa corocznie Rada Ministrów w formie rozporządzenia wprowadzającego program badań statystycznych na każdy kolejny rok. Jeżeli ujęte w programie badań statystycznych statystyki publicznej badanie jest prowadzone na zasadzie obowiązku, podmioty określone w programie są obowiązane do udzielenia i przekazania prowadzącemu badanie pełnych i wyczerpujących informacji w zakresie, formie i terminach określonych szczegółowo. Odmowa wypełnienia obowiązku statystycznego oraz przekazywanie danych niezgodnych ze stanem faktycznym podlega odpowiedzialności karnej.

Skala obciążeń podmiotów gospodarki narodowej obowiązkami sprawozdawczymi **zależy od wielkości jednostek** i jest zróżnicowana następująco:

- jednostki duże, zatrudniające 50 i więcej osób są objęte pełnym zakresem sprawozdawczości;
- jednostki średnie, zatrudniające od 10 do 49 osób – roczne sprawozdania sporządzają wszystkie jednostki, natomiast sprawozdania miesięczne sporządzają tylko te jednostki, które zostały wylosowane do badania;
- jednostki małe o liczbie pracujących do 9 osób objęte są badaniem reprezentacyjnym i obowiązek składania rocznych sprawozdań mają jednostki wylosowane do badania.

Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom respondentów, od 1 stycznia 2009 roku Główny Urząd Statystyczny wprowadził jako obowiązującą bezpieczną elektroniczną formę przekazywania danych statystycznych w sprawozdaniach GUS. Zgodnie z programem badań statystycznych statystyki publicznej podmioty gospodarki narodowej, dla których w programie został określony obowiązek sprawozdawczy powinny przekazywać dane w formie elektronicznej na **PORTAL SPRAWOZDAWCZY GUS**. W Portalu są udostępnione aplikacje, umożliwiające wypełnienie formularza on-line. Zalogowanie się w portalu sprawozdawczym GUS jest możliwe poprzez aktywowane wcześniej konto.

Dla wybranych sprawozdań dostępne są również aplikacje off-line, które dają możliwość wypełnienia sprawozdań na komputerze respondenta, bez konieczności bezpośredniego połączenia z Internetem, a następnie wysłania ich drogą elektroniczną do statystyki publicznej.

Zgromadzone w trakcie badań dane statystyczne, opracowane i przedstawione w formie wynikowej są udostępniane szerokiej rzeszy odbiorcom. Zarówno proces pozyskiwania danych jak i udostępnianie informacji wynikowych odbywa się z poszanowaniem dochowania tajemnicy statystycznej. **Zbierane i gromadzone w badaniach statystycznych dane jednostkowe (dane indywidualne i dane osobowe) są poufne i podlegają szczególnej ochronie.**

Portal sprawozdawczy – elektroniczna forma przekazywania danych statystycznych w sprawozdaniach GUS. Podmioty gospodarki narodowej, dla których w programie badań statystyki publicznej został określony obowiązek sprawozdawczy powinny przekazywać dane w tej formie na Portal Sprawozdawczy GUS. W Portalu udostępnione są aplikacje umożliwiające wypełnienie formularza on-line.

Samospis – polega na samodzielnym wypełnieniu przez respondenta formularza statystycznego w wersji papierowej lub elektronicznej. Na tej metodzie opiera się głównie sprawozdawczość podmiotów gospodarki narodowej. Samospisywanie ma również zastosowanie w badaniach budżetów gospodarstw domowych oraz stosowane jest w formie samospisu internetowego w czasie spisów ludności i spisów rolnych.

Bezpośrednie wywiady indywidualne – prowadzone są z respondentami przez ankieterów statystycznych przy wykorzystaniu kwestionariusza lub ankiety statystycznej, mogą być wspomagane komputerową rejestracją danych. Stosowane są głównie w spisach ludności, spisach rolnych i w badaniu aktywności ekonomicznej ludności.

Metoda obserwacji bezpośredniej – ma zastosowanie w notowaniach cen, a także w badaniach prowadzonych w rolnictwie.

Wywiady telefoniczne – metoda ta znajduje zastosowanie szczególnie w badaniach ankietowych. Pozyskiwanie informacji od respondentów odbywa się za pomocą łącz telefonicznych. Prowadzone są przy wykorzystaniu kwestionariuszy ankiet statystycznych i mogą być wspomagane komputerowo.

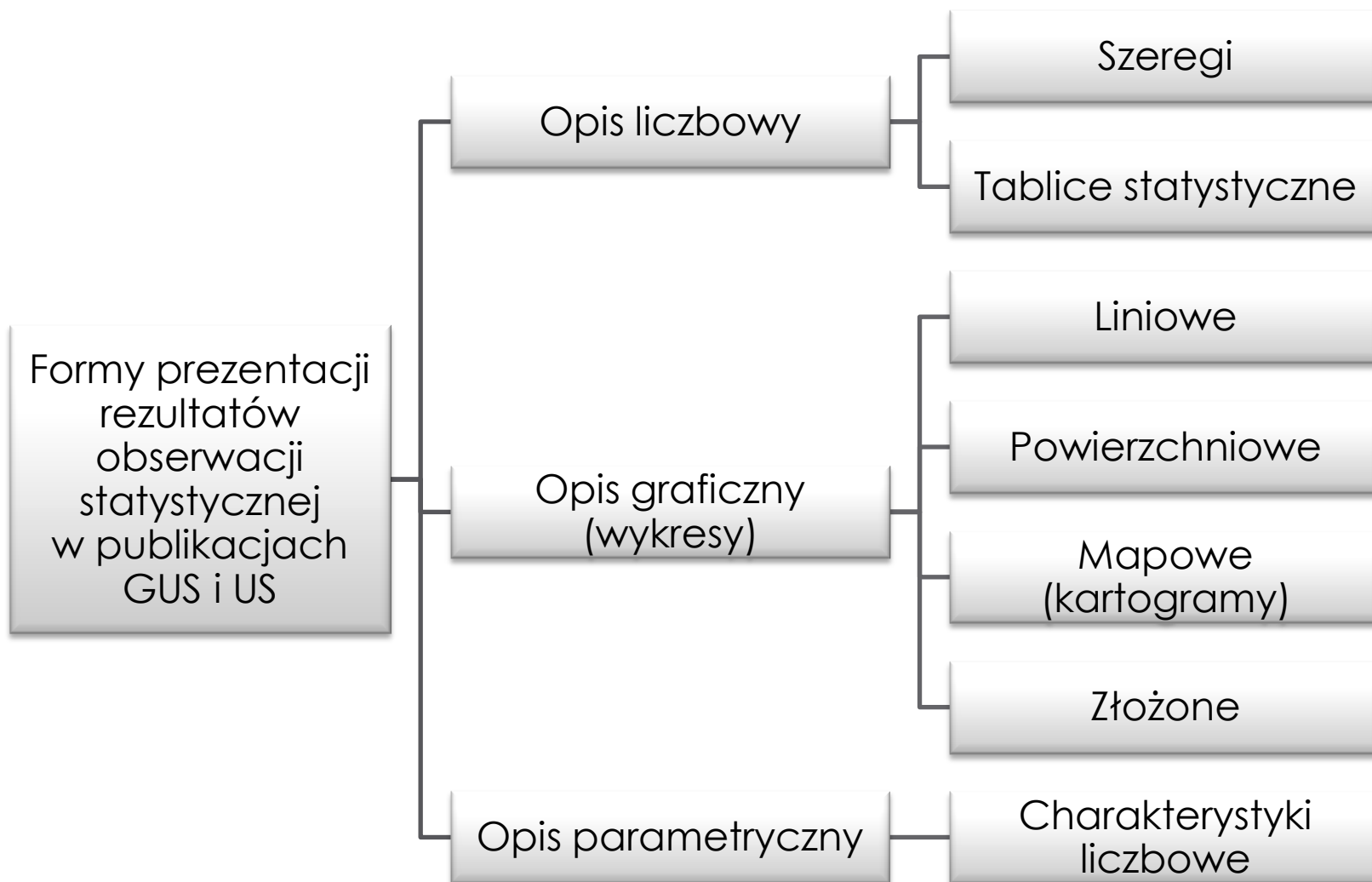
Pomiar bezpośredni – prowadzony jest przez wyspecjalizowane służby z wykorzystaniem urządzeń pomiarowych. Polega na mierzeniu np. natężenia hałasu, ruchu pojazdów, zanieczyszczenia powietrza, gleby i wód powierzchniowych.

Dane indywidualne to dane od i o podmiotach gospodarki i ich działalności i dotyczą one konkretnego podmiotu. Natomiast **dane osobowe** to dane od i o osobach fizycznych i dotyczą ich życia i sytuacji oraz zawsze dotyczą konkretnej osoby. Dane indywidualne i osobowe chronione są tajemnicą statystyczną. Dane te mogą być wykorzystywane wyłącznie w postaci zagregowanej – do opracowań, zestawień i analiz statystycznych oraz do tworzenia przez służby statystyki publicznej operatu do badań statystycznych prowadzonych przez te służby. Nie mogą być również publikowane ani udostępniane dane zagregowane, jeśli istniałaby możliwość zidentyfikowania na ich podstawie danych odnoszących się do konkretnych osób lub podmiotów gospodarczych.

Oznacza to, iż nie można udostępniać danych charakteryzujących wyniki statystyczne działalności podmiotów gospodarki narodowej, jeżeli na daną agregację składa się mniej niż trzy podmioty lub udział jednego podmiotu w określonym zestawieniu jest większy niż $\frac{3}{4}$ całości. Udostępnianie lub wykorzystywanie danych indywidualnych dla innych niż podanych celów jest zabronione pod rygorem kary pozbawienia wolności.

Formy prezentacji rezultatów obserwacji statystycznej w publikacjach GUS i US

(szeregi i tablice statystyczne, wykresy statystyczne, charakterystyki liczbowe)

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

Najczęściej do prezentacji w publikacjach GUS i urzędów statystycznych zebranego i opracowanego materiału statystycznego, jak również do upowszechniania i popularyzowania wyników badań stosowane są **szeregi statystyczne (tablice proste)**: strukturalne, przedziałowe, przestrzenne (geograficzne) oraz czasowe. Szeregi te charakteryzują strukturę lub dynamikę jednej zbiorowości ze względu na jedną cechę.

Złożenie minimum dwóch szeregów dotyczących różnych zbiorowości opisywanych za pomocą tej samej cechy lub prezentujących jedną zbiorowość (zjawisko) ale opisywaną przynajmniej przez dwie cechy nosi nazwę **złożonej tablicy statystycznej**.

124
81

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi strukturalne – przykłady:

WYDATKI FUNDUSZU PRACY W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2010 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wydatki	
	w mln zł	w odsetkach
O G Ó Ł E M	548,4	100,0
w tym:		
Zasiłki dla bezrobotnych	215,4	39,3
Szkolenia	25,6	4,7
Pożyczki oraz środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy ...	57,0	10,4
Prace interwencyjne	15,9	2,9
Roboty publiczne	11,2	2,0
Staże	72,4	13,2

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi strukturalne – przykłady (dok.):

UCZNIOWIE TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2010/11

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2010/11
	uczniowie
O G Ó Ł E M	32086
Artystyczne	136
Spółeczne	4249
Ekonomiczne i administracyjne	2961
Fizyczne ^b	60
Informatyczne	4654
Inżynieryjno-techniczne	5210
Produkcji i przetwórstwa	973
Architektury i budownictwa	2967
Rolnicze, leśne i rybactwa	1365
Weterynaryjne	75
Usług dla ludności	8347
Usług transportowych	550
Ochrony środowiska	539

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przedziałowe – przykłady:

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	
	ogółem	w tym kobiety
O G Ó Ł E M	104694	55789
24 lata i mniej	23723	13253
25-34	29793	17482
35-44	19338	10950
45-54	21153	10743
55 lat i więcej	10687	3361

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przedziałowe – przykłady (cd.):

CIĄGNIKI ROLNICZE W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

Stan w czerwcu 2010 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ciągniki rolnicze w szt.
OGÓŁEM	46981
w tym w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych:	
1 – 5 ha	5879
5 – 10	8574
10 – 15	8330
15 – 20	5767
20 – 50	11493
50 – 100	3670
100 ha i więcej	3268

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przedziałowe – przykłady (dok.):

MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2010 R. WEDŁUG WIEKU MĘŻCZYŹN

MĘŻCZYŹNI W WIEKU	Ogółem
O G Ó Ł E M	13604
19 lat i mniej	90
20-24	2822
25-29	5706
30-34	2571
35-39	967
40-49	761
50-59	397
60 lat i więcej	290

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi czasowe – przykłady:

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

LATA	Liczba mieszkań
2000	5669
2001	7209
2002	8439
2003	13840
2004	8535
2005	9841
2006	10018
2007	11670
2008	14367
2009	14375
2010	11815

STATKI MORSKIE ODDANE DO EKSPLOATACJI W POLSCE

LATA	Liczba statków
2000	34
2001	28
2002	30
2003	14
2004	25
2005	28
2006	24
2007	30
2008	20
2009	25
2010	24

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przestrzenne (geograficzne) – przykłady:

WYPADKI DROGOWE W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM WEDŁUG POWIATÓW W 2010 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wypadki drogowe
WOJEWÓDZTWO....	2674
Podregion gdański	727
Powiaty:	
gdański	160
kartuski	250
nowodworski	41
pucki	122
wejherowski	154
Podregion słupski	532
Powiaty:	
bytowski	107
chojnicki	103
człuchowski	54
lęborski	50
Miasto na prawach powiatu:	
Słupsk ^a	218
Podregion starogardzki...	634
Powiaty:	
kościerski	131
kwidzyński	65
malborski	70
starogardzki	166
sztumski	49
tczewski	153
Podregion trójmiejski.....	781
Miasta na prawach powiatu:	
Gdańsk	523
Gdynia	208
Sopot	50

^aŁącznie z danymi dla powiatu słupskiego.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku.

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przestrzenne (geograficzne) – przykłady (cd.):

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. (CENY BIEŻĄCE)

WYSZCZEGÓLNIENIE	w zł
P O L S K A	35210
Dolnośląskie	38395
Kujawsko-pomorskie	29834
Lubelskie	23651
Lubuskie	30068
Łódzkie	32162
Małopolskie	30220
Mazowieckie	56383
Opolskie	28761
Podkarpackie	24131
Podlaskie	25951
Pomorskie	34267
Śląskie	37761
Świętokrzyskie	27333
Warmińsko-mazurskie	25970
Wielkopolskie	37424
Zachodniopomorskie	30939

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Szeregi przestrzenne (geograficzne) – przykłady (dok.):

LUDNOŚĆ ŚWIATA

WYSZCZEGÓLNIENIE	1960	2010
	Ludność w mln	
ŚWIAT	3038	6896
Afryka	287	1022
Ameryka Północna	204	345
Ameryka Środkowa i Południowa ...	220	590
Australia i Oceania	16	37
Azja	1708	4164
Europa	604	738

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Tablice statystyczne – przykłady:

TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2009	2010
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	877	788	832	802
w tym całoroczne	317	326	402	399
Obiekty hotelowe	118	162	248	268
hotele	74	94	135	144
motele	5	4	5	5
pensjonaty	39	25	34	30
inne obiekty hotelowe ^a	•	39	74	89
Pozostałe obiekty	759	626	584	534
domy wycieczkowe	9	4	4	4
schroniska	1	1	2	1
schroniska młodzieżowe	29	29	21	22
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	•	25	16	16
kempingi	24	25	25	22
pola biwakowe	42	48	28	28
ośrodki wczasowe	350	251	218	216
ośrodki kolonijne	49	32	26	20
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	60	45	42	45
domy pracy twórczej	4	4	3	3
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	53	49	65	61
inne obiekty ^b	138	138	150	112

^aW 2000 r. ujęte w pozycji „inne obiekty” w pozostałych obiektach.

^bPatrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 212; w 2000 r. łącznie z ośrodkami do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Tablice statystyczne – przykłady (cd.):

TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2009	2010
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	96299	85348	81444	80178
w tym całoroczne	26375	27914	33610	34170
Obiekty hotelowe	10256	13473	19089	19905
hotele	7951	10463	13722	13838
motele	186	120	212	166
pensjonaty	2119	969	1446	1339
inne obiekty hotelowe ^a	•	1921	3709	4562
Pozostałe obiekty	86043	71875	62355	60273
domy wycieczkowe	544	285	324	468
schroniska	40	40	55	70
schroniska młodzieżowe	1730	1908	1409	1709
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	•	1667	1178	1387
kempingi	5257	6895	4369	4491
pola biwakowe	8190	6938	3357	3484
ośrodki wczasowe	41049	31183	26261	25897
ośrodki kolonijne	6633	4466	4033	2998
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7322	6252	6272	6406
domy pracy twórczej	196	194	154	153
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ...	3767	3345	4507	4289
inne obiekty	11315	10369	11614	10308
Korzystający z noclegów	1305184	1345074	1610730	1628830
w tym turyści zagraniczni	225069	293811	254713	259906
Obiekty hotelowe	535233	656385	886048	959412
hotele	474718	564579	726255	765056
motele	11256	6593	9518	6847
pensjonaty	49259	26214	48820	39816
inne obiekty hotelowe ^a	•	58999	101455	147693

^aW 2000 r. ujęte w pozycji „inne obiekty” w pozostałych obiektach.

Opis liczbowy – szeregi i tablice statystyczne

- Tablice statystyczne – przykłady (dok.):

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

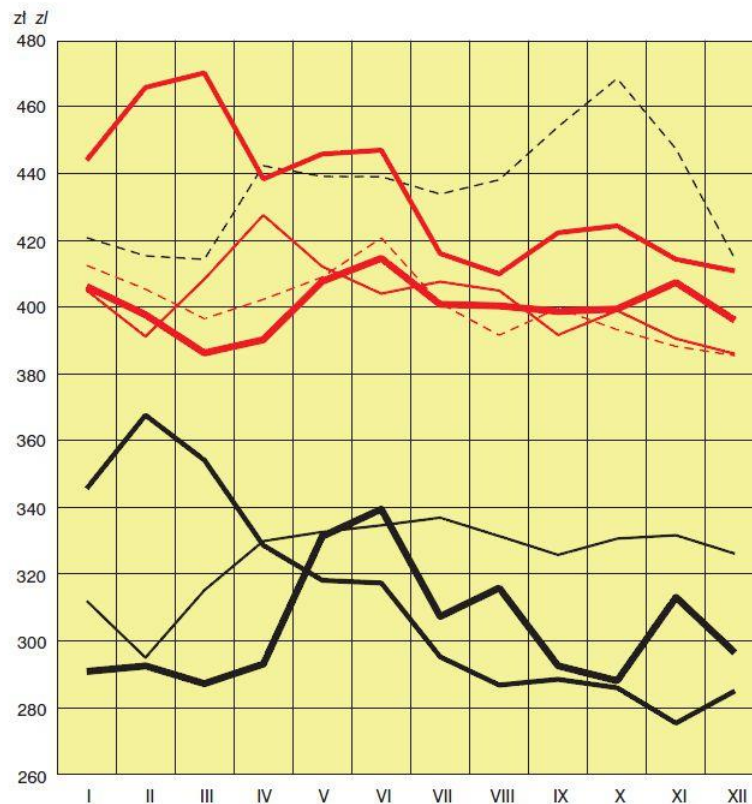
Stan w dniu 31 XII

W I E K	2000	2005	2009	2010					
				ogółem	w tym mężczyźni	miasta		wieś	
						razem	w tym mężczyźni	razem total	w tym mężczyźni
O G Ó Ł E M	2172284	2199043	2230099	2240319	1088139	1477693	704189	762626	383950
0-2 lata	70671	68705	80822	82432	42717	50000	25974	32432	16743
3-6	104293	92254	93295	96589	49863	58049	30022	38540	19841
7-12	189638	157061	141405	138893	70961	80085	41129	58808	29832
13-15	108897	94505	79237	76927	39579	43577	22283	33350	17296
16-18	117957	100657	90095	85396	43897	49387	25371	36009	18526
19-24	220103	228682	207669	201610	102504	122646	61885	78964	40619
25-29	163990	183117	192153	193999	97340	126412	62632	67587	34708
30-34	138954	164588	181988	184072	92284	127071	62872	57001	29412
35-39	144387	138316	157383	163715	82433	109813	55176	53902	27257
40-44	173016	142618	135110	136834	69341	88116	44047	48718	25294
45-49	177498	169535	144149	139990	69680	88884	43320	51106	26360
50-54	150790	172221	169952	164567	79965	109881	51474	54686	28491
55-59	85833	144414	163007	165021	78116	117969	53803	47052	24313
60-64	91249	80252	120633	135906	63128	100938	45600	34968	17528
65-69	83480	83264	75775	73404	32666	55437	24196	17967	8470
70-74	67742	72909	74423	73441	30077	54635	21982	18806	8095
75-79	46047	54942	59835	60235	23213	44488	17083	15747	6130
80 lat i więcej ...	37739	51003	63168	67288	20375	50305	15340	16983	5035

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy liniowe – przykłady:

KURS URZĘDOWY DOLARA USA I EURO W NARODOWYM BANKU POLSKIM
Obowiązujący w ostatnim dniu miesiąca
OFFICIAL USD AND EURO EXCHANGE RATE OF THE NATIONAL BANK OF POLAND
On last day of the month

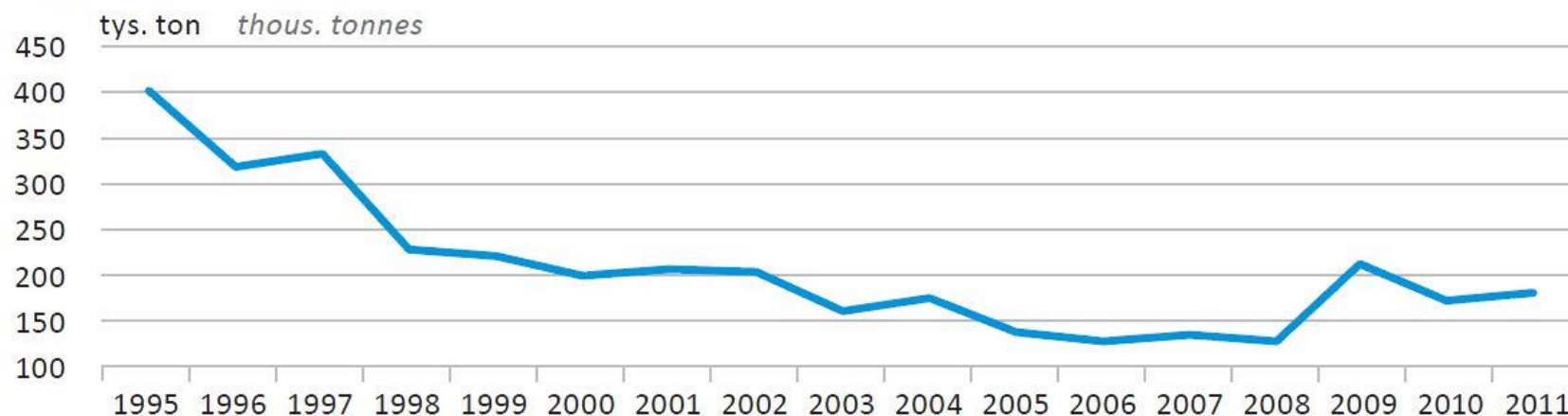
Kurs:
Exchange rate:

100 dol. USA	----- 2000	— 2005	— 2009	— 2010
100 USD				
100 euro	----- 2000	— 2005	— 2009	— 2010

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy liniowe – przykłady (dok.):

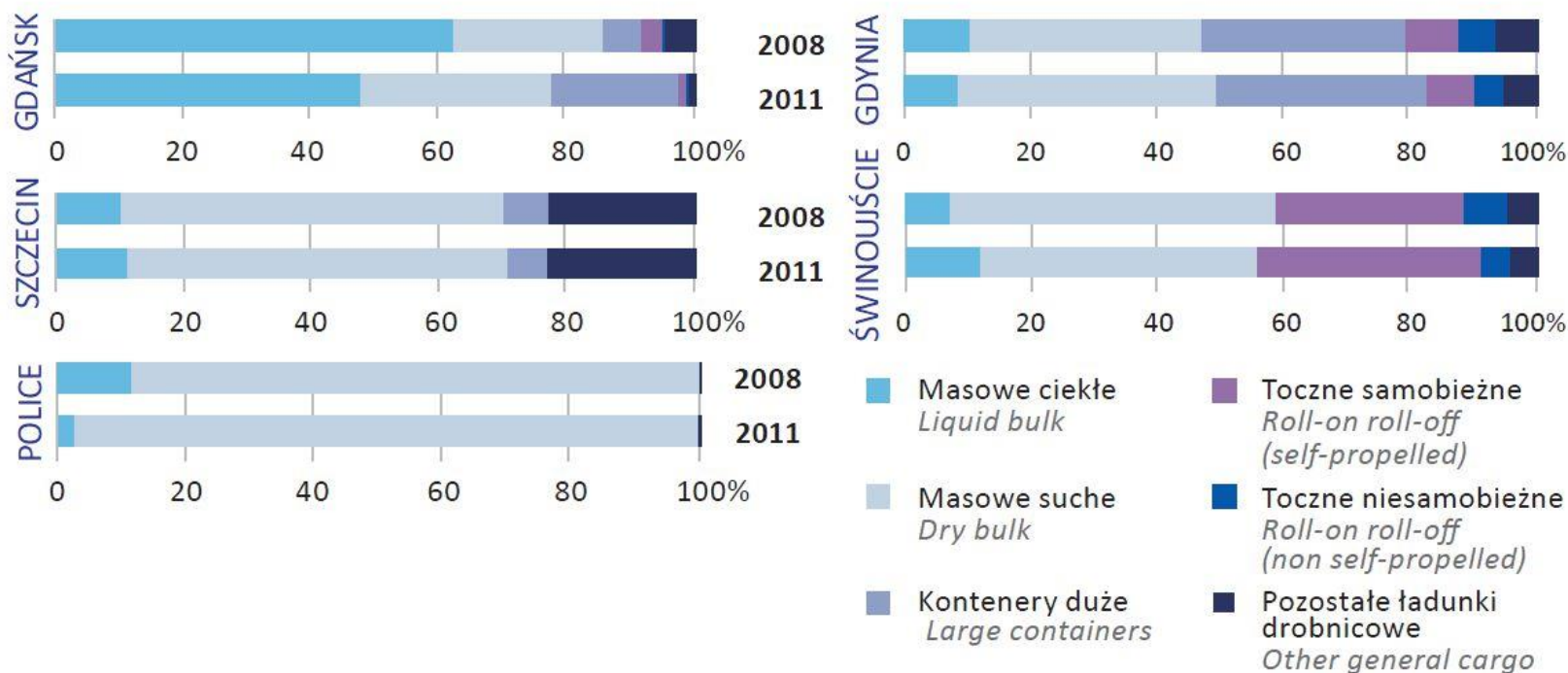
POŁOWY RYB I INNYCH ORGANIZMÓW MORSKICH *FISH AND SHELLFISH CATCHES*

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy powierzchniowe – przykłady:

STRUKTURA OBROTÓW ŁADUNKOWYCH W GŁÓWNYCH PORTACH MORSKICH STRUCTURE OF CARGO TRAFFIC IN MAJOR SEAPORTS

Opis graficzny – wykresy statystyczne

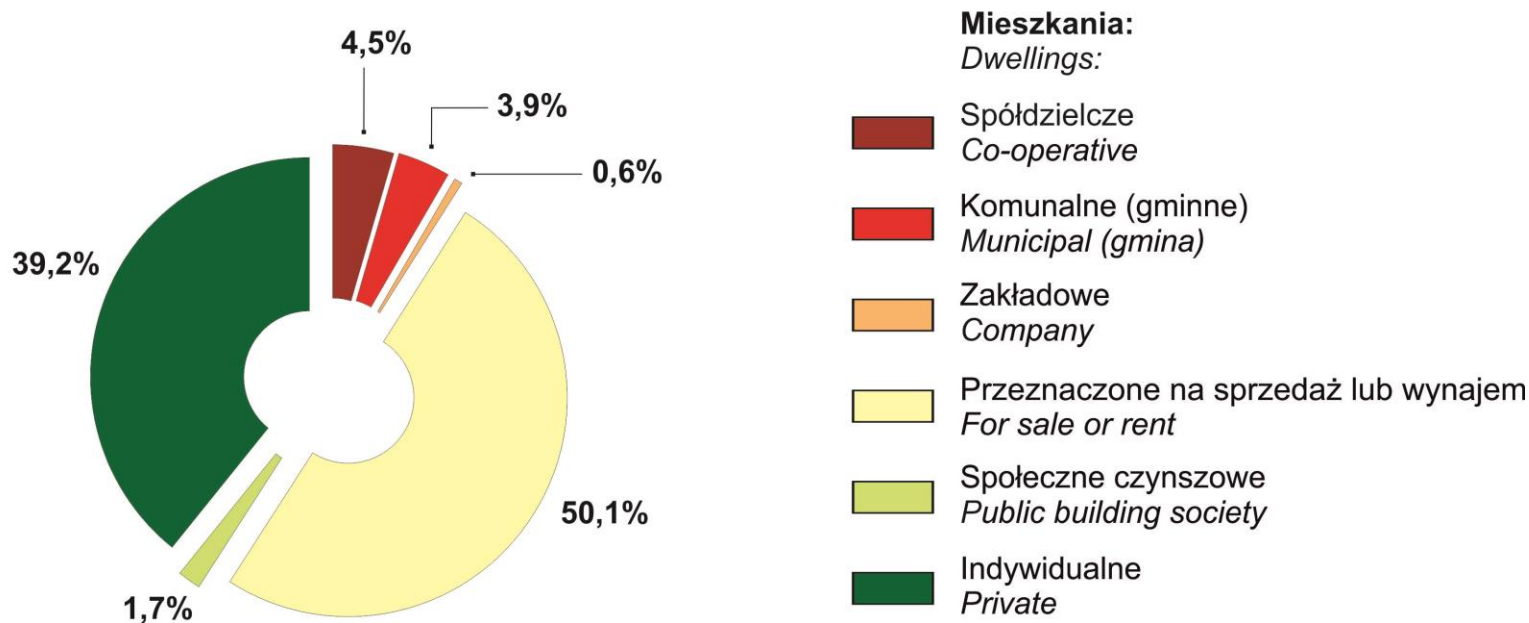
- Wykresy powierzchniowe – przykłady (dok.):

STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED IN 2010

As of 31 XII

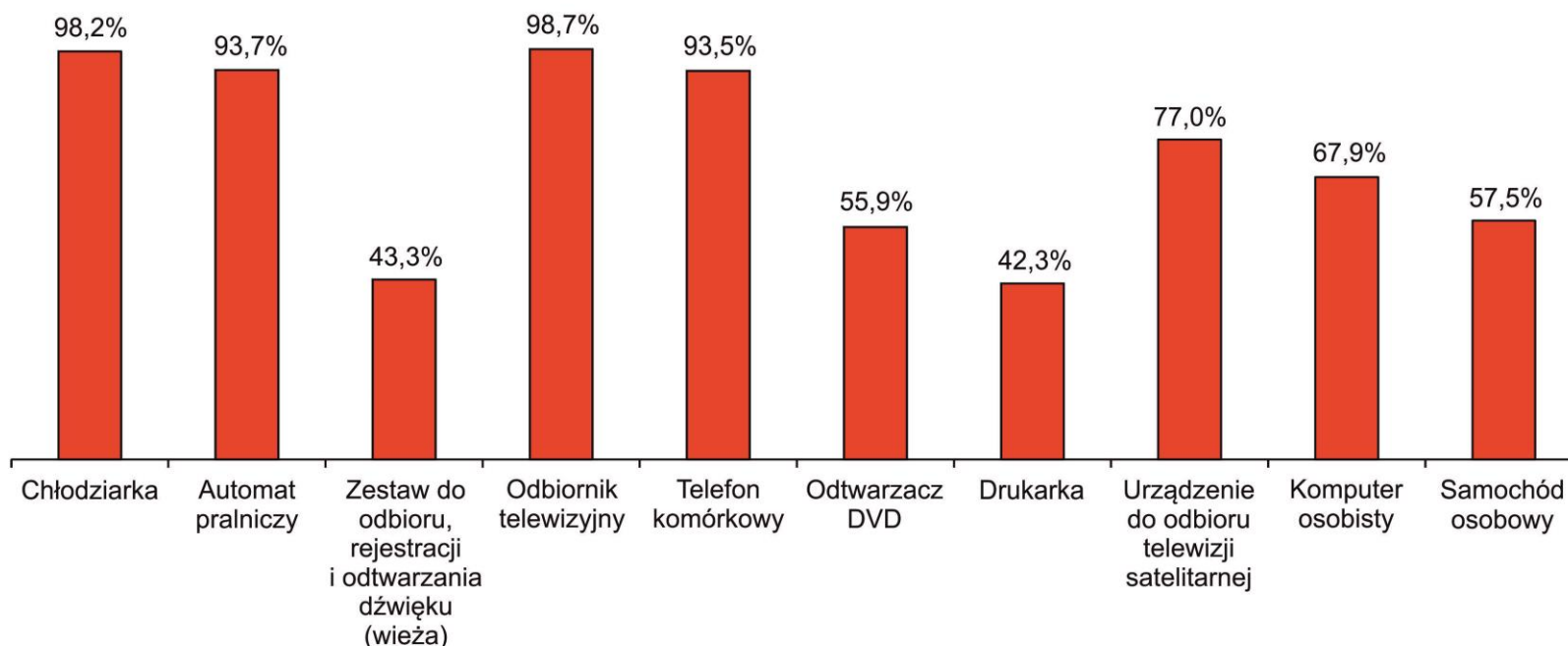

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy kolumnowe (słupkowe) – przykłady:

Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane przedmioty trwałego użytkowania w województwie pomorskim w 2010 r.

(w % ogółu gospodarstw domowych)

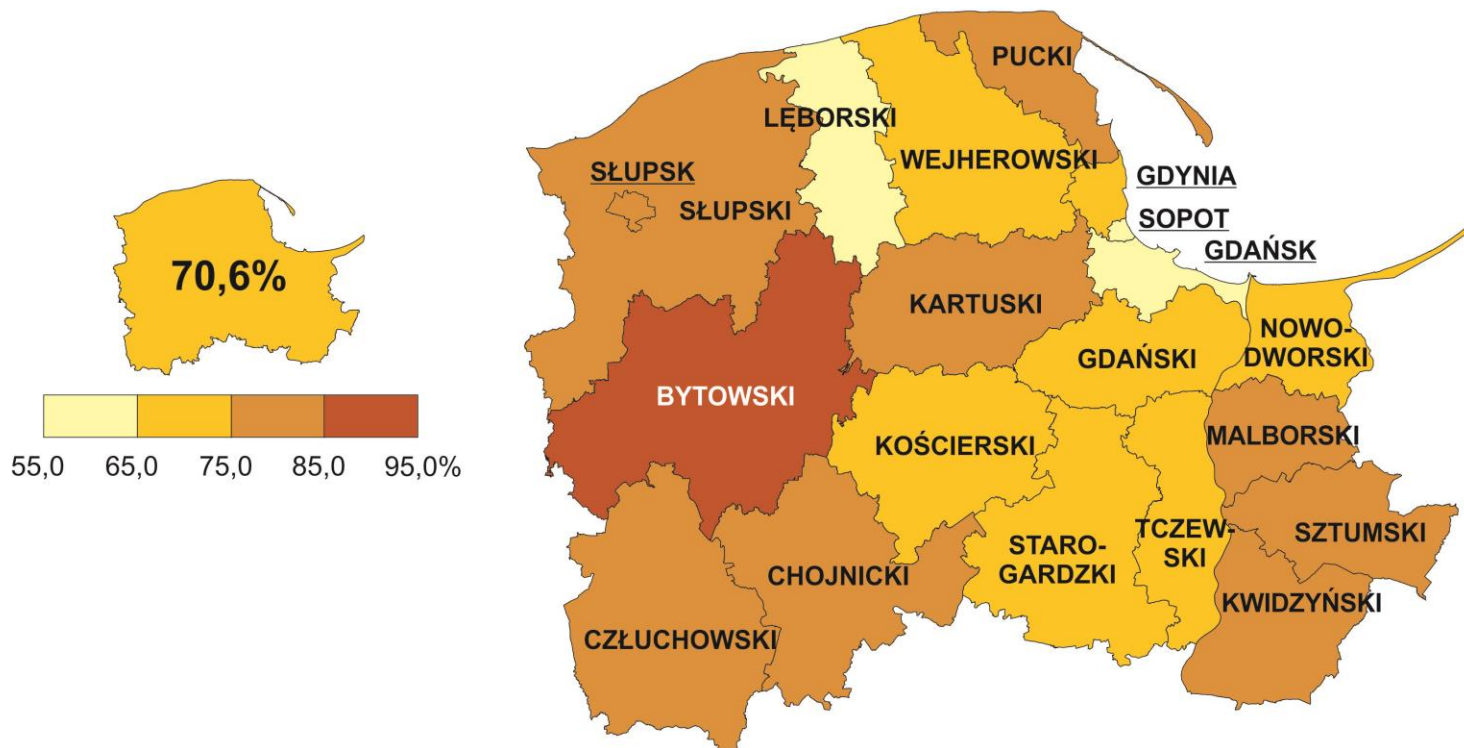

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy mapowe (kartogramy) – przykłady:

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w 2010 r.

Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes in 2010

U w a g a. Dane dla miasta Słupska łącznie z danymi dla powiatu słupskiego.

N o t e. Data for Słupsk city including data for Słupsk powiat.

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy mapowe (kartogramy) – przykłady (dok.):

POMORSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2010 R.

POMORSKIE ON THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS IN 2010

Gęstość zaludnienia
Stan w dniu 31 XII
Population density
As of 31 XII

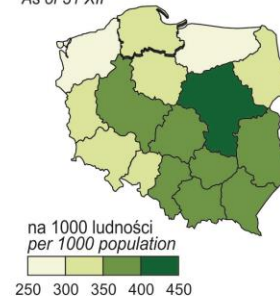
Urodzenia żywe
Live births

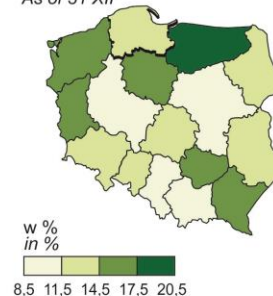
Przyrost naturalny
Natural increase

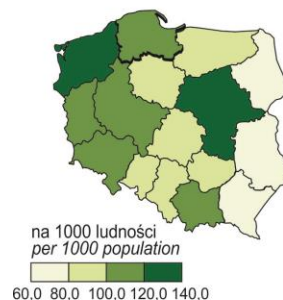
Pracujący w gospodarce narodowej
Stan w dniu 31 XII
Employed persons in the national economy
As of 31 XII

Stopa bezrobocia rejestrowanego
Stan w dniu 31 XII
Registered unemployment rate
As of 31 XII

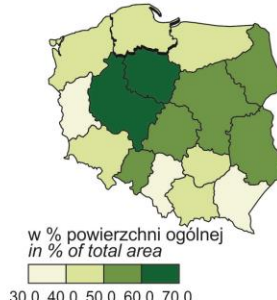
Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 XII
Entities of the national economy
As of 31 XII

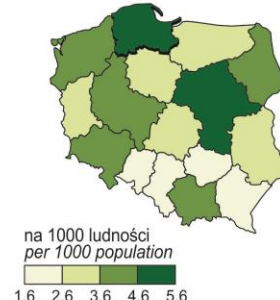
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania
Stan w dniu 31 VII
Number of bed places in collective tourist accommodation establishments
As of 31 VII

Użytki rolne^a
Stan w czerwcu
Agricultural land^a
As of June

Mieszkania oddane do użytkowania
Dwellings completed

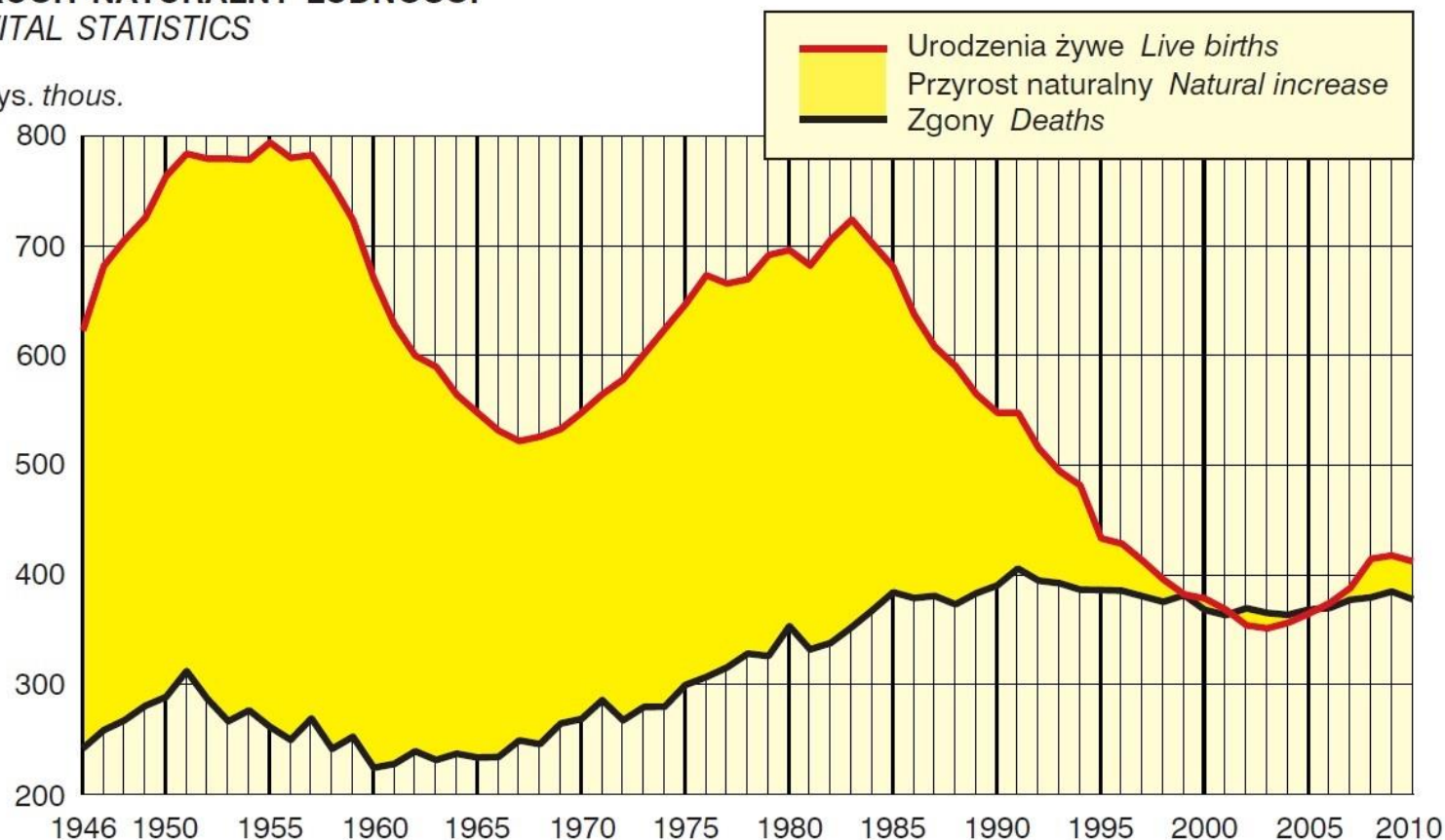
U w a g a. Przedziały zostały domknięte prawostronnie. ^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
N o t e. Intervals were shifted upward. ^a Data of the Agricultural Census 2010.

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy złożone – przykłady:
Ruch naturalny ludności w Polsce (wykres saldowy)

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

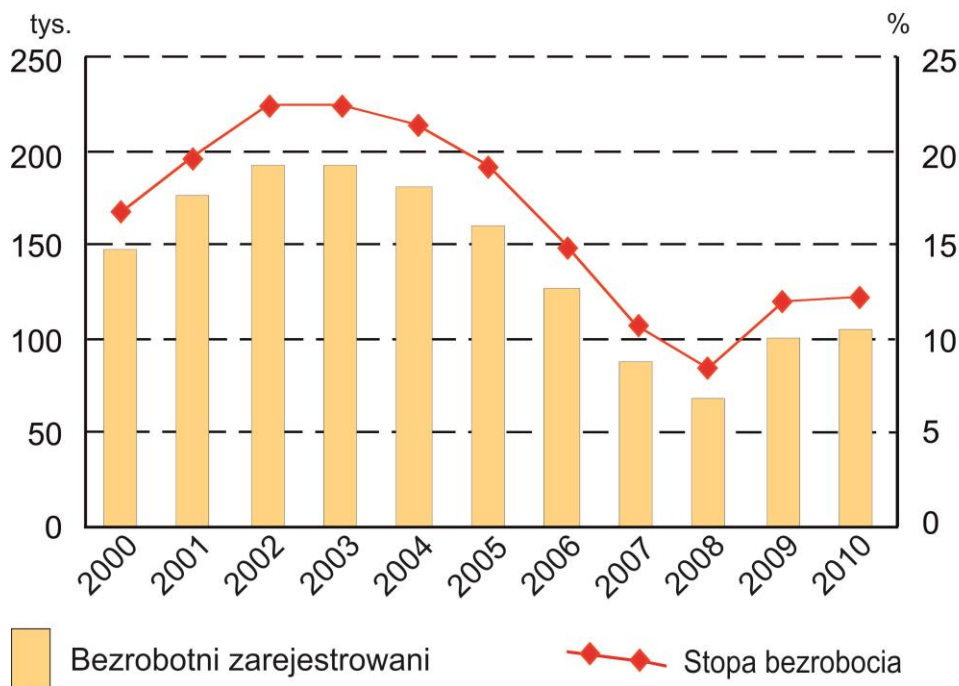
tys. thous.

Opis graficzny – wykresy statystyczne

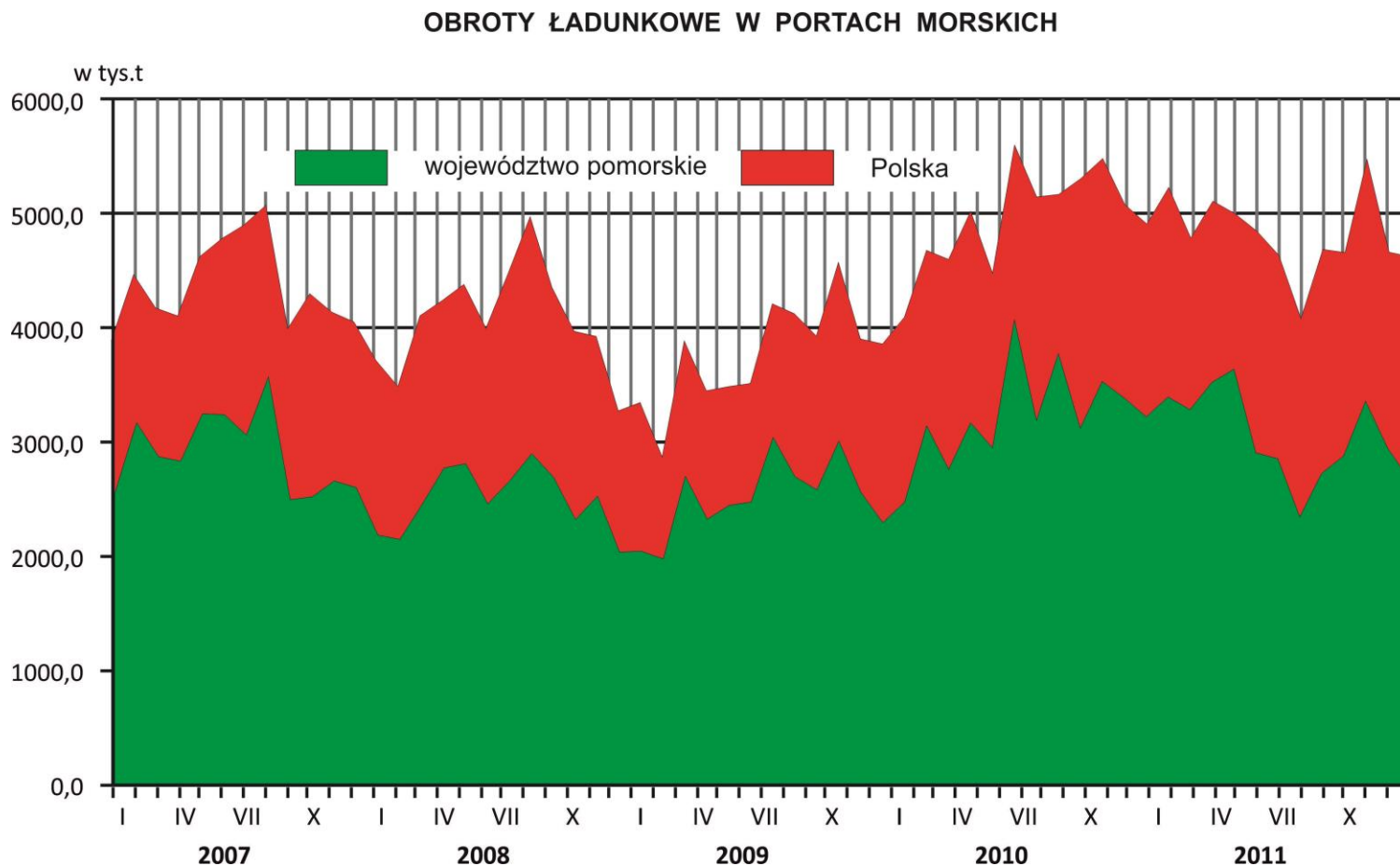
- Wykresy złożone – przykłady (cd.):

**Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia rejestrowanego
w województwie pomorskim**
Stan w dniu 31 XII

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy złożone – przykłady (cd.):

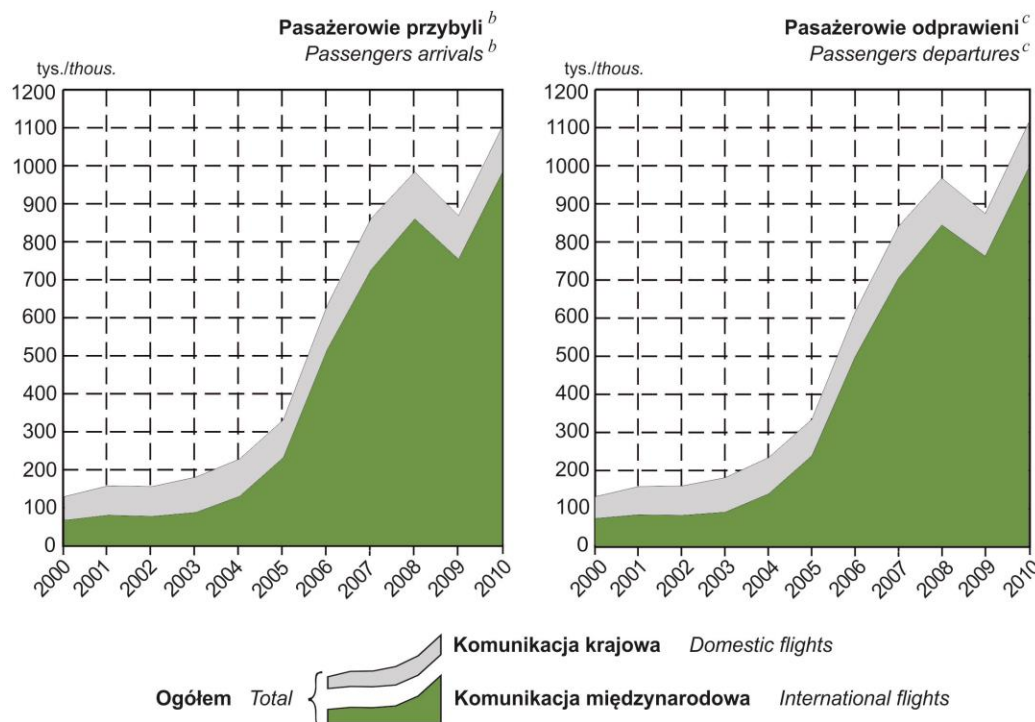

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
7
4
C
E

Opis graficzny – wykresy statystyczne

- Wykresy złożone – przykłady (dok.):

RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM GDAŃSK im. LECHA WAŁĘSY
PASSENGER TRAFFIC^a IN GDAŃSK LECH WALESIA AIRPORT

^a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. ^b Pasażerowie, dla których port gdański jest portem zakończenia podróży rozpoczętej w innym porcie krajowym lub zagranicznym. ^c Pasażerowie, dla których port gdański jest portem rozpoczęcia podróży kończącej się w innym porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data do not include children below the age of 2. ^b Passengers for whom Gdańsk airport is the final destination of a journey begun at domestic or foreign airport. ^c Passengers for whom Gdańsk airport is the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

Opis parametryczny

Mierniki makroekonomiczne:

- **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** – parametr opisujący w syntetyczny sposób kształtowanie się płac osób zatrudnionych w gospodarce narodowej
  - w kraju w 2010 r. – 3224,13 zł,
  - województwo pomorskie – 3138,25 zł,
- **wskaźnik (indeks) cen towarów i usług konsumpcyjnych** – parametr charakteryzujący w syntetyczny sposób proces inflacji (rok do roku)
  - w kraju w 2010 r. – 102,6%,
  - województwo pomorskie – 102,6%

Opis parametryczny

Mierniki makroekonomiczne (dok.):

- **stopa bezrobocia** – parametr opisujący w syntetyczny sposób zjawiska na rynku pracy
  - w kraju w dniu 31 XII 2010 r. – 12,4%,
  - województwo pomorskie – 12,3%
- **produkt Krajowy Brutto na 1 mieszkańca (PKB per capita)** – parametr charakteryzujący w syntetyczny sposób wzrost gospodarczy
  - w kraju w 2009 r. – 35210 zł,
  - województwo pomorskie – 34267 zł
- **przyrost naturalny na 1000 ludności** – parametr opisujący w syntetyczny sposób sytuację demograficzną
  - w kraju w 2010 r. – 0,9,
  - województwo pomorskie – 3,4

Opracowanie i wykorzystanie wyników badań

- ☐ Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja
- ☐ Sposoby udostępniania i upowszechniania wyników informacji statystycznych przez statystykę publiczną
- ☐ Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Strukturę zbiorowości opisuje się za pomocą różnorodnych charakterystyk liczbowych, ustalonych według określonych zasad i obliczonych na podstawie odpowiednich wzorów. Strukturę badanej zbiorowości lub próby można przedstawić za pomocą liczb absolutnych oraz liczb względnych – wskaźników. Przy prezentacji i analizie tablic statystycznych wykorzystywane są wskaźniki struktury i natężenia.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźnik struktury jest to stosunek części zbiorowości do całej zbiorowości (nazywany udziałem względnym – procentowym) lub części do części nazywany stosunkiem względnym (procentowym). Wskaźniki struktury można wyrazić w ułamku lub po przemnożeniu przez 100 w procentach.

Udział
względny

$$w_i = \frac{n_i}{n} \quad \text{lub} \quad w_i = \left(\frac{n_i}{\sum n_i} \right) \cdot 100\%$$

Stosunek
względny

$$w_i = \left(\frac{n_i}{n_0} \right) \cdot 100\%$$

gdzie:

n to liczebność całej zbiorowości,

n_i to liczebność wyróżnionej części zbiorowości,

n_0 to liczebność wyróżnionej grupy zbiorowości, która ma stanowić punkt odniesienia dla pozostałych grup

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźniki struktury, np. struktura osób bezrobotnych według wieku, struktura zasiewów w gospodarstwach indywidualnych, struktura sprzedana przemysłu według sekcji i działów.

Empiryczny przykład prezentacji zjawisk za pomocą wskaźników struktury przedstawia poniższa tablica.

STRUKTURA POWIERZCHNI LASÓW W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH WEDŁUG WIEKU I SKŁADU GATUNKOWEGO ^a DRZEWOSTANÓW

Stan w dniu 1 I

Stan w dniu 1.12.2010 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2009	2010
	w odsetkach			
WEDŁUG KLAS WIEKU DRZEWOSTANÓW				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0
W tym powierzchnia zalesiona	99,0	98,6	98,8	98,7
Drzewostany w klasach wieku:				
I (1-20 lat)	11,4	10,2	10,3	10,2
II (21-40 lat)	21,8	18,5	16,6	16,1
III (41-60 lat)	20,3	22,5	24,3	24,5
IV (61-80 lat)	19,1	18,4	18,0	17,9
V i wyższych (81 lat i więcej)	23,0	25,4	25,4	25,8
Drzewostany w klasie odnowienia ^b				
i o budowie przerębowej	3,4	3,6	4,2	4,2

^a Określonego na podstawie gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie. ^b Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

STRUKTURA POWIERZCHNI LASÓW W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH WEDŁUG WIEKU I SKŁADU GATUNKOWEGO ^a DRZEWOSTANÓW (dok.)

Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2009	2010
	w odsetkach			
WEDŁUG GRUP RODZAJOWYCH DRZEW				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	82,0	80,4	80,0	79,9
Sosna i modrzew	78,2	76,9	76,6	76,6
Świerk	3,8	3,5	3,3	3,2
Jodła i jedlica	-	-	0,1	0,1
Drzewa liściaste	18,0	19,6	20,0	20,1
Dąb, jesion, klon, jawor i wiąz	3,4	3,7	3,7	3,7
Buk	8,3	8,7	9,1	9,2
Pozostałe	6,3	7,2	7,2	7,2

^a Określonego na podstawie gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie. ^b Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Wskaźniki struktury bardzo często służą do graficznej prezentacji danych badanej zbiorowości. W przypadku analizy struktury zbiorowości badanej ze względu na cechę jakościową najczęściej używane są wykresy powierzchniowe w postaci prostokątów lub kół.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźnikiem natężenia przyjęto nazywać stosunek liczebności (wielkości) dwóch zbiorowości pozostających w logicznej zależności. Wskaźniki te opisują relacje występujące pomiędzy różnymi zbiorowościami, przy czym relacje te są wyrażone za pomocą liczb mianowanych. Wskaźniki natężenia, podobnie jak wskaźniki struktury odzwierciedlają zależności, proporcje i relacje występujące pomiędzy liczbami absolutnymi.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Aby ułatwić interpretację, przyjęto umownie stosowanie jako podstawy statycznych jednostek odniesienia. Np. gęstość zaludnienia mierzy się liczbą mieszkańców na km^2 , plony liczbą kwintali zebranych z hektara, wydajność pracy – wartością sprzedaży przypadającą na jednego zatrudnionego.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Jeżeli iloraz dwóch porównywanych zbiorowości jest liczba ułamkową, wynik mnożymy przez 100, 1000 lub 10000. W ten sposób oblicza się m.in. współczynniki demograficzne takie jak przyrost naturalny na 1000 ludności, liczba noworodków na 10000 małżeństw, czy też współczynniki charakteryzujące rolnictwo np. liczba sztuk bydła na 100 ha, ciągniki rolnicze na 100 ha.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźniki natężenia można przedstawić za pomocą następujących wzorów:

$$w_{n_i} = \frac{n_i}{m_i} \quad w_{m_i} = \frac{m_i}{n_i}$$

gdzie:

n_i i m_i są to wielkości porównywanych zbiorowości (zjawisk)

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźniki natężenia - np. PKB na 1 mieszkańca, gęstość zaludnienia, przyrost naturalny na 1000 ludności.

V. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWACH W 2010 R. (cd.)
MAJOR DATA BY VOIVODSHIP IN 2010 (cont.)

Lp. No.	Województwa Voivodships	Ludność ^{ab} Population ^{ab}				Kobiety na 100 mężczyzn ^{ab} Females per 100 males ^{ab}	Urodzenia żywe na 1 zgon Live births per death
		w tys. in thous.	w odset- kach in percent	w miastach w % in urban areas in %	na 1 km ² powierzchni ogólnej per 1 km ² of total area		
1	POLSKA POLAND	38200,0	100,0	60,9	122	107	1,092
2	Dolnośląskie	2877,8	7,5	70,1	144	109	0,994
3	Kujawsko-pomorskie	2069,5	5,4	60,5	115	107	1,105
4	Lubelskie	2151,9	5,6	46,6	85,7	106	0,983
5	Lubuskie	1011,0	2,7	63,5	72,3	106	1,153
6	Łódzkie	2534,4	6,6	64,0	139	110	0,818
7	Małopolskie	3310,1	8,7	49,2	218	106	1,250
8	Mazowieckie	5242,9	13,7	64,6	147	109	1,138
9	Opolskie	1028,6	2,7	52,3	109	107	0,927
10	Podkarpackie	2103,5	5,5	41,4	118	105	1,202
11	Podlaskie	1188,3	3,1	60,4	58,9	105	1,010
12	Pomorskie	2240,3	5,9	66,0	122	106	1,392
13	Śląskie	4635,9	12,2	78,0	376	107	1,002
14	Świętokrzyskie	1266,0	3,3	45,0	108	105	0,889
15	Warmińsko-mazurskie	1427,2	3,7	59,7	59,0	105	1,219
16	Wielkopolskie	3419,4	9,0	55,9	115	106	1,318
17	Zachodniopomorskie	1693,1	4,4	68,8	74,0	106	1,049

a Stan w dniu 31 XII. b Na podstawie bilansu. c Według faktycznego miejsca pracy; bez pracujących w jednostkach w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie — dane szacunkowe.

a As of 31 XII. b Based of balance. c By actual workplace; excluding employed persons in budgetary entities conducting — estimated data.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźniki dynamiki czyli indeksy charakteryzują zmiany badanych zjawisk w czasie.

Opisują np. ruch cen, zmiany w czasie poziomu zatrudnienia, liczby podmiotów gospodarczych, dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu.

Oblicza się je jako iloraz wielkości zjawiska w okresie badanym do jego wielkości w okresie przyjętym za podstawę porównań. Wśród indeksów szczególne ważne miejsce zajmują **indeksy indywidualne** które służą do badania dynamiki zjawisk jednorodnych i względnie jednorodnych, których elementy dają się zsumować np.: zatrudnienie w osobach, wydobywanie węgla w tonach, produkcja samochodów w sztukach.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
T
Y
C
Z

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Wskaźniki te są proste w obliczeniach i intuicyjnie zrozumiałe. Ich formuły matematyczne są następujące:

Wskaźnik dynamiki łańcuchowy

$$i_{t/t-1} = \frac{y_t}{y_{t-1}} \cdot 100\%$$

Wskaźnik dynamiki jednopodstawowy

$$i_{t/0} = \frac{y_t}{y_0} \cdot 100\%$$

gdzie:

y_t to poziom zjawiska w okresie badanym

y_{t-1} to poziom zjawiska w okresie bezpośrednio go poprzedzającym

y_0 to poziom zjawiska z dowolnego okresu przyjętego za podstawę porównań

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Z kolei do badania dynamiki zjawisk złożonych, niejednorodnych np. produkcja, sprzedaż, spożycie (które doprowadza się do sumowalności poprzez ujęcie wartościowe) wykorzystywane są **indeksy agregatowe**.

Indeksy agregatowe znajdują szerokie zastosowanie w analizie zjawisk ekonomicznych, które mogą być wyrażone wartościowo. Szczególną rolę odgrywają w badaniach dotyczących ruchu cen, co ilustruje poniższa tablica.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

TABL. 6 (120). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG**
PRICE INDICES OF GOODS AND SERVICES

Wyszczególnienie Specification	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010				
	rok poprzedni=100 previous year=100							1990= =100	1995= =100	2000= =100	2005= =100
OGÓŁEM . . . . . TOTAL	104,3	102,4	101,1	103,2	105,2	103,1	102,7	1328	244,4	134,8	116,2
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	103,5	102,1	101,0	102,5	104,2	103,5	102,6	1329	238,9	131,2	114,5
w tym: of which:											
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	106,3	102,1	100,6	104,9	106,1	104,1	102,7	937,1	213,3	134,1	119,6
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe alcoholic beverages, tobacco	102,6	102,7	101,7	103,3	106,4	109,4	105,3	1734	302,2	141,7	128,8
Towary i usługi niekonsumpcyjne Non-consumer goods and services	107,3	103,5	101,4	105,7	108,4	101,9	103,0	1249	263,6	148,0	122,0

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Miary przeciętne (średnie) są charakterystykami, które w syntetyczny sposób pokazują przeciętny poziom badanego zjawiska (cechy). Obserwowane w badaniach statystycznych wartości cech są uogólniane w postaci średnich wartości. Średnie te z jednej strony niosą treść informacyjną, z drugiej natomiast stanowią punkt wyjścia do dalszych obliczeń służących różnorodnym analizom.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Miary przeciętne mogą mieć postać:

- wartości będącej wypadkową wszystkich obserwacji np.: przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej obliczane przez GUS stanowi wypadkową wynagrodzeń otrzymywanych przez poszczególne zatrudnione osoby (*średnia arytmetyczna*),
- wartości typowej, najczęściej występującej w badanej zbiorowości (*średnia częstościowa – dominanta*),
- wartości wyróżniającej się swoim miejscem np.: w połowie (w środku) uszeregowanych zaobserwowanych wartości badanej cechy (*średnia pozycyjna – mediana*).

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Średnia arytmetyczna ma nieco abstrakcyjny charakter, jako że powstaje w wyniku operacji matematycznej tzn. jest ilorazem sumy (zsumowania zaobserwowanych wartości cechy w zbiorowości oraz liczby obserwacji tj. liczebności zbiorowości, a więc obliczana jest na podstawie wszystkich obserwacji. Wyliczona wartość średniej może być taka (i z reguły jest), której nie posiada żadna jednostka liczebności populacji statystycznej.

Wartość informacyjna średniej arytmetycznej spada wraz ze wzrostem niejednorodności zbiorowości wyrażającej się m.in. nadmiernym zróżnicowaniem wartości cechy, występowaniem wartości skrajnych.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Średnia arytmetyczna to najbardziej popularna miara przeciętnego poziomu cechy ilościowej.

GUS publikuje np.: informacje o średnich cenach wybranych produktów rolnych w skupie, o przeciętnym wynagrodzeniu w gospodarce narodowej i w sektorze przedsiębiorstw, o przeciętnej emeryturze i rencie, o przeciętnym zatrudnieniu, o przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Przykłady wartości średnich ustalone w oparciu o formułę średniej arytmetycznej

PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	86,0	96,9	97,0	95,4
miasta	78,0	81,8	78,9	79,3
wieś	111,2	143,9	132,9	125,8
Spółdzielcze	58,7	54,8	57,7	48,7
Komunalne (gminne)	50,9	45,6	42,3	39,6
Zakładowe	75,3	183,0	62,3	128,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	62,6	60,9	62,2	64,7
Spółeczne czynszowe	48,9	48,0	51,8	51,0
Indywidualne	121,4	146,4	154,0	140,0
miasta	119,5	146,1	160,0	135,5
wieś	123,8	146,7	151,0	142,6

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Średnia arytmetyczna – przykłady (cd.):

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2010 R. W WOJ. POMORSKIM

GRUPY ZAWODÓW	Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł
O G Ó Ł E M	3508,59
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	6739,65
Specjaliści.....	4291,00
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych.....	5210,65
specjaliści do spraw zdrowia.....	4228,89
specjaliści nauczania i wychowania.....	3892,67
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania.....	4349,62
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych.....	5442,70
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury.....	5094,44
Technicy i inny średni personel.....	3707,13
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych.....	4316,09
średni personel do spraw zdrowia.....	2747,16
średni personel do spraw biznesu i administracji.....	3657,33
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny.....	2715,11
technicy informatycy.....	4041,37

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Średnia arytmetyczna – przykłady (cd.):

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2010 R. W WOJ. POMORSKIM (cd.)

GRUPY ZAWODÓW	Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł
Pracownicy biurowi.....	2895,33
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni.....	2951,70
pracownicy obsługi klienta.....	3022,96
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej.....	2813,20
pozostali pracownicy obsługi biura.....	2903,23
Pracownicy usług i sprzedawcy.....	2185,61
pracownicy usług osobistych.....	2308,73
sprzedawcy i pokrewni.....	2195,48
pracownicy opieki osobistej i pokrewni.....	2064,91
pracownicy usług ochrony.....	1950,24
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	2503,13
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.....	2871,11
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków).....	2754,21
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni.....	3363,39
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni.....	2321,90

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Średnia arytmetyczna – przykłady (dok.):

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2010 R. W WOJ. POMORSKIM (dok.)

GRUPY ZAWODÓW	Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (dok.):	
elektrycy i elektronicy.....	3327,20
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni.....	2243,14
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	2893,99
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych.....	2887,81
monterzy.....	2587,37
kierowcy i operatorzy pojazdów.....	2970,84
Pracownicy przy pracach prostych.....	2041,79
pomoce domowe i sprzątaczkini.....	1834,28
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie.....	2584,17
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie.....	2362,67
pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki.....	1953,09
ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych.....	2019,09

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Mediana wyraża środkowy poziom badanej cechy w szeregu uporządkowanym od najniższych do najwyższych zaobserwowanych wartości cech i informuje, że 50% (połowa) zaobserwowanych wartości cechy przyjmuje wartości nie wyższe, a 50% - wartości nie niższe od mediany.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Przykład:

Charakterystyka ludności woj. pomorskiego

Wyszczególnienie	2000 r.	2011 r.
Mediana wieku mężczyzn w latach	33	36
Mediana wieku kobiet w latach	37	39

Mediana wieku (wiek środkowy) mężczyzn w 2000 r. wynosiła 33 lata tzn. połowa (50%) populacji mężczyzn miała nie więcej niż 33 lata a druga połowa miała co najmniej 33 lata. Z danych wynika, że mediana wieku zarówno kobiet jak i mężczyzn na przestrzeni lat 2000 – 2011 wzrosła co oznacza, że społeczeństwo starzeje się.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Dominanta zwana wartością modalną jest to wartość cechy która najczęściej występuje (powtarza się) w danej zbiorowości, a więc dominuje nad innymi, co właśnie skłania do używania określenia dominanta.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Dominanta – przykłady:

PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a W WOJ. POMORSKIM W 2011 R.

PRZYCZYNY WYPADKÓW	2011
O G Ó Ł E M	11815
Niewłaściwy stan czynnika materialnego.....	931
Niewłaściwa organizacja:	
pracy.....	511
stanowiska pracy.....	653
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym	853
Nieużywanie sprzętu ochronnego.....	182
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika.....	737
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b	287
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika.....	6756
Inne.....	905

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in. nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

Z powyższych danych wynika, że najczęstszą przyczyną wypadków w województwie pomorskim było nieprawidłowe zachowanie się pracownika. Nieco częściej niż co drugi odnotowany wypadek przy pracy był z tej przyczyny.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Dominanta – przykłady (dok.):

ZGONY^a WEDŁUG PRZYCZYN W WOJ. POMORSKIM W 2010 R.

PRZYCZYNY ZGONÓW	2010
O G Ó Ł E M	19319
w tym:	
Choroby zakaźne i pasożytnicze.....	241
Nowotwory.....	5698
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^Δ	25
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej.....	440
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.....	204
Choroby układu nerwowego.....	300
Choroby układu krążenia.....	7682
Choroby układu oddechowego.....	1118
Choroby układu trawiennego.....	908
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej.....	28
Choroby układu moczowo-płciowego.....	308
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym.....	63
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	66
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	905
Zewnętrzne przyczyny zgonów.....	1331

Z powyższych danych wynika, że najczęstszą przyczyną zgonów w województwie pomorskim były choroby układu krążenia. Częściej niż co trzeci odnotowany zgon spowodowany był tą przyczyną.

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych

Zależnie od celu badania, a także od charakteru zmian występujących w szeregach czasowych, stosujemy różne metody ustalania w nich prawidłowości statystycznych. Jeżeli chcemy badać natężenie zmian jakiegoś zjawiska w poszczególnych okresach (czy momentach) w odniesieniu do innych okresów czy momentów to stosujemy miary zwane wskaźnikami dynamiki. Jeżeli zaś interesują nas prawidłowości rozwojowe w długim czasie (w kilku, kilkunastu lub kilkudziesięciu okresach) to badamy tendencję rozwojową (trend).

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

W analizach statystycznych najczęściej ocenia się dynamikę wartości realnej (wartość w cenach stałych). Aby uzyskać indeks dynamiki wartości realnej, należy podzielić indeks wartości nominalnej badanego zjawiska przez wskaźnik cen. To przekształcenie znajduje zastosowanie przy obliczeniach zmian siły nabywczej dochodów i płac realnych, a także waloryzacji emerytur i rent.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Płaca realna jest definiowana jako suma dóbr konsumpcyjnych, które można zakupić przy danej wysokości płacy nominalnej. Wielkość ta jest wprost proporcjonalna do wysokości płacy nominalnej i odwrotnie proporcjonalna do kosztów utrzymania, charakteryzowanych wskaźnikiem cen konsumpcyjnych. Najczęstszą formą informacji statystycznej o płacach realnych jest indeks przeciętnej płacy realnej, obliczony jako iloraz indeksu przeciętnej płacy nominalnej i wskaźnika cen konsumpcyjnych.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Przykład:

GUS podaje, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto pracowników w gospodarce narodowej w Polsce w 2006 r. wynosiło 2475,88 zł, natomiast w 2007 r. – 2672,58 zł. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2007 r. w porównaniu z 2006 r. wyniósł 102,3%.

Badamy dynamikę wynagrodzeń nominalnych i realnych:

$$\text{Indeks wynagrodzeń nominalnych} = \frac{\text{Wynagrodzenie z 2007}}{\text{Wynagrodzenie z 2006}} \cdot 100\%$$

Rozwiązanie:

Indeks wynagrodzeń nominalnych = $(2672,58 : 2475,88) \cdot 100\% = 107,9\%$,

Indeks wynagrodzeń realnych = $(107,9 : 102,3) \cdot 100\% = 105,5\%$.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w gospodarce narodowej w 2007 r. zwiększyło się w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,9%. Jednakże po wyeliminowaniu wpływu inflacji okazało się, że przeciętne wynagrodzenie realne zwiększyło się w porównywalnych latach tylko o 5,5%.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Metoda postępowania prowadząca do przekształcenia indeksów łańcuchowych w szereg indeksów jednopodstawowych bez konieczności uciekania się do danych pierwotnych nosi nazwę **metody nawiązania łańcuchowego**. Praktyczne wykorzystanie tej metody ilustrują poniższe przykłady.

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Przykład:

Waloryzacja np. kwoty mienia, kwoty czynszu dzierżawnego, kosztów najmu. W umowie najmu pomiędzy właścicielem a najemcą zawartą w lipcu 2012 roku, ustalono, że wysokość czynszu z tytułu użytkowania wynajętej powierzchni biurowej wynosić będzie miesięcznie 2150 zł brutto i będzie ona waloryzowana co pół roku miesięcznymi wskaźnikami cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez GUS. Należy ustalić nową zwaloryzowaną wielkość czynszu, obowiązującą od stycznia 2013 r.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Okres		Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (miesiąc poprzedni=100)
2012	VII	99,5
	VIII	99,7
	IX	100,1
	X	100,4
	XI	100,1
	XII	100,1
2013	I	100,1
	II	100,0

Źródło: Biuletyn Statystyczny nr 3, GUS, Warszawa 2013

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Sposób ustalenia wartości:

Miesięczne wskaźniki cen wyrażone w procentach (patrz załączona tabela) należy zamienić na liczby (dzieląc je przez 100), a następnie przemnożyć przez siebie kolejne. Pierwszy wykorzystanym wskaźnikiem cen jest wskaźnik za sierpień 2012 r. (lipiec 2012 = 100), a ostatnim – wskaźnik za styczeń 2013 r. (grudzień 2012 = 100). W ten sposób otrzymano wskaźnik obrazujący zmianę cen na przestrzeni czasu od sierpnia 2012 r. do stycznia 2013 r. Tak ustalonym wskaźnikiem (1,005) przemnożono wartość z lipca 2012 r. (2150 zł) i otrzymano wartość zwaloryzowaną w cenach ze stycznia 2013 r. (2160,75 zł).

$$1.005 \times 2150 \text{ zł} = 2160,75 \text{ zł}$$

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Przykład:

Informacje o dynamice produktu krajowego brutto w zł (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w Polsce w latach 2006 – 2010 zawiera poniższa tablica:

Lata	2006	2007	2008	2009	2010
Indeks rok poprzedni =100	107,9	111,1	108,4	105,3	105,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wiedząc, że w 2010 r. produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca wyniósł 37096 zł w oparciu o zaprezentowane powyżej wskaźniki dynamiki określ jego wielkość w 2005 r.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
T
Y
C
E

Proste miary statystyczne stosowane w praktyce w opisie zbiorowości; przykłady z publikacji i ich interpretacja

Działania na indeksach – praktyczne zastosowanie metody nawiązań łańcuchowych (cd.)

Sposób ustalenia wartości:

Roczne wskaźniki dynamiki wyrażone w procentach (patrz załączona tablica) należy zamienić na liczby (dzieląc je przez 100), a następnie przemnożyć przez siebie kolejne. Pierwszy wykorzystanym wskaźnikiem dynamiki jest wskaźnik za 2006 r. (2005 = 100), a ostatnim – wskaźnik za 2010 r. (2009 = 100). W ten sposób otrzymano wskaźnik obrazujący zmianę cen na przestrzeni lat 2006-2010. Tak ustalonym wskaźnikiem (1,440) podzielono wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca z 2010 roku (37096 zł) i otrzymano jego wartość w 2005 r. (25761 zł). W rzeczywistości wartość produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) wyniosła 25767 zł. Różnica wynika z zaokrągleń stosowanych w obliczeniach.

$$37096 \text{ zł} : 1,440 = 25761 \text{ zł}.$$

Sposoby udostępniania i upowszechniania wyników informacji statystycznych przez statystykę publiczną

System publikacyjno-informacyjny GUS prezentuje wyniki badań zasadniczo w podziale na:

- **tematykę społeczną**, która obejmuje takie zagadnienia jak: ludność i procesy demograficzne, warunki życia ludności, rynek pracy i wynagrodzenia, ochrona zdrowia i opieka społeczna, aktywność ekonomiczna ludności, kultura, turystyka, sport i rekreacja, edukacja, działalność naukowo-badawcza, ochrona środowiska, gospodarka mieszkaniowa, organizacje społeczne, religijne i narodowościowe;
- **tematykę gospodarczą**, która obejmuje zagadnienia dotyczące cen, budownictwa, rachunków narodowych, handlu, badania koniunktury, przemysłu, finansów i ubezpieczeń, transportu i łączności, gospodarki komunalnej, rolnictwa i leśnictwa.

Sposoby udostępniania i upowszechniania wyników informacji statystycznych przez statystykę publiczną

Zgromadzone dane statystyczne są upowszechniane i udostępniane przez statystykę publiczną poprzez:

- Strona internetowa GUS.
- Publikacje statystyczne.
- Opracowania sygnałne.
- Komunikaty i obwieszczenia Prezesa GUS.
- Komunikaty prasowe, konferencje prasowe.
- Zbiory na nośnikach elektronicznych.
- Informacje udzielane użytkownikom bezpośrednio w GUS i urzędach statystycznych telefonicznie, korespondencyjnie lub wprost w Informatoriach.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Pozyskane w ramach badań wynikowe informacje statystyczne pozwalają również na określenie podstawowych wielkości i wskaźników, do których ogłaszania, na podstawie odrębnych przepisów (ustawy, rozporządzenia, regulaminy) zobowiązany jest Prezes GUS.

Podstawowe wielkości i wskaźniki, od których poziomu uzależnione są różne decyzje administracyjne zamieszczane są w **komunikatach i obwieszczeniach Prezesa GUS**. Dotyczą one m.in.:

- dynamiki cen grup towarów i usług,
- poziomu cen wybranych produktów,
- przeciętnego wynagrodzenia,
- szacunku wartości PKB,
- stopy bezrobocia.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Bazując na wynikach badań, **GUS systematycznie** (co miesiąc, parę razy w roku bądź raz w roku) **liczy i podaje** do publicznej wiadomości ok. 40 statystycznych wielkości i wskaźników (mierników makroekonomicznych) charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą kraju (regionów). Stąd też wyniki tych badań, podawane do publicznej wiadomości, są traktowane jako oficjalne dane statystyczne. Na ich podstawie sporządza się analizy ekonomiczne i buduje prognozy. Służą one do podejmowania decyzji z zakresu bieżącej polityki gospodarczej i społecznej oraz do ustalania długookresowej polityki rozwoju strukturalnego.

W zależności od zagadnienia, którego dotyczą, mierniki występują w postaci liczb absolutnych (wartość, ilość), wskaźników dynamiki przedstawiających zmiany w czasie, a także innych wskaźników.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Zastosowanie wskaźników ogłaszanych przez Prezesa GUS w praktyce gospodarczej – przykłady:

Najczęściej w praktyce wykorzystywane są informacje dotyczące dynamiki i poziomu cen oraz poziomu wynagrodzeń. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych charakteryzują poziom inflacji (zwane są potocznie inflacją), a jednocześnie służą decyzjom administracyjnym wynikającym z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Poziom inflacji ma także istotny wpływ na wielkość oprocentowania lokat i kredytów.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Zastosowanie wskaźników ogłaszanych przez Prezesa GUS w praktyce gospodarczej – przykłady (cd.):

Prezes GUS rokrocznie w lutym podaje do publicznej wiadomości (Komunikat publikowany jest w Monitorze Polskim) informację o kwocie bazowej, którą jest przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej pomniejszone o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe. Kwota bazowa ma istotny wpływ na wysokość świadczenia. Jest szczególnie ważna dla osób, które dopiero będą składać wniosek o emeryturę lub rentę, a także dla tych, którzy złożą wniosek o przeliczenie świadczenia. W celu określenia wysokości emerytury mnoży się kwotę bazową przez wskaźnik podstawy emerytury i od tej kwoty (podstawy wymiaru emerytury) ustala się emeryturę w określonej wysokości.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Zastosowanie wskaźników ogłaszanych przez Prezesa GUS w praktyce gospodarczej – przykłady (cd.):

Zgodnie z ustawą z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) waloryzacja emerytur i rent oparta jest o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych (prognozowany w ustawie budżetowej) powiększony o 20% realnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w roku poprzednim. Tak ustalony wskaźnik waloryzacji kwot emerytur i rent w 2013 r. wyniósł 104.0% (Komunikat Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2013 r., Monitor Polski z dnia 14 lutego 2013 r., poz. 78).

Zastosowanie wskaźników ogłaszanych przez Prezesa GUS w praktyce gospodarczej – przykłady (cd.):

Skok „Stefczyka” oferuje swoim klientom lokatę terminową z oprocentowaniem zmiennym opartym o wskaźnik inflacji (www.kasastefczyka.pl/klienci-indywidualni/lokaty). Roczne oprocentowanie lokaty bazuje na wskaźniku inflacji ogłaszanym przez GUS za ostatni m-c poprzedniego kwartału, który powiększany o indeks (od 2 do 2,5%) zróżnicowany w zależności od długości okresu oszczędzania.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Zastosowanie wskaźników ogłaszanych przez Prezesa GUS w praktyce gospodarczej – przykłady (dok.):

Ponadto, np.

Wskaźnik cen towarów nieżywnościowych trwałego użytku jest wykorzystywany do ustalenia podatku od spadków i darowizn.

Cena 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego służy potrzebom ustawy o pomocy państwa w spłacie kredytu mieszkaniowego.

Średnia krajowa cena skupu żyta jest wykorzystywana do ustalenia podatku rolnego i czynszu dzierżawnego.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Trwanie życia

Przeciętne (średnie) dalsze trwanie życia jest to wskaźnik liczony przez GUS w oparciu o jednolitą metodologię zalecaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Wyraża on średnią liczbę lat, jaką w danych warunkach umieralności ma jeszcze do przeżycia osoba pochodząca z określonej zbiorowości (Jerzy Z. Holzer „Demografia” PWE 2003).

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Tablice trwania życia, nazywane inaczej tablicami wymieralności, są podstawowym sposobem przedstawiania zjawiska umieralności. Główny Urząd Statystyczny publikuje przekrojowe tablice trwania życia regularnie: począwszy od lat 50-tych co 5 lat, a od 1997 r. co rok. Tablice trwania życia ogłaszane przez GUS poza walorem informacyjnym mają szerokie zastosowanie praktyczne. Regularne konstruowanie tablic umożliwia bieżące monitorowanie zmian zachodzących w procesie wymierania. Informacje zawarte w tablicach wymieralności wykorzystywane są m. in. w dziedzinie ubezpieczeń, medycynie, systemach emerytalnych.

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Specjalnie na potrzeby polskiego zreformowanego systemu emerytalnego od 1999 r. konstruowana jest tablica średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn łącznie. Tablica ta jest niezbędna do kalkulacji wysokości emerytur w pierwszym filarze systemu emerytalnego. Emerytura w pierwszym filarze określona została jako iloraz stanu indywidualnego konta w ZUS oraz uśrednionego dla kobiet i mężczyzn przeciętnego dalszego trwania życia wyrażonego w miesiącach.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A
W
P
R
A
K
7
4
C
E

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Lata	Miesiące											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
30	572,3	571,3	570,4	569,4	568,4	567,5	566,5	565,5	564,6	563,6	562,6	561,7
31	560,7	559,7	558,8	557,8	556,9	555,9	555,0	554,0	553,0	552,1	551,1	550,2
32	549,2	548,2	547,3	546,3	545,3	544,4	543,4	542,4	541,5	540,5	539,5	538,6
33	537,6	536,7	535,7	534,8	533,8	532,9	531,9	531,0	530,0	529,1	528,1	527,2
34	526,2	525,2	524,3	523,3	522,4	521,4	520,5	519,5	518,5	517,6	516,6	515,7
35	514,7	513,8	512,8	511,9	510,9	510,0	509,0	508,1	507,1	506,2	505,2	504,3
36	503,3	502,4	501,4	500,5	499,5	498,6	497,6	496,7	495,7	494,8	493,8	492,9
37	491,9	491,0	490,0	489,1	488,1	487,2	486,3	485,3	484,4	483,4	482,5	481,5
38	480,6	479,7	478,7	477,8	476,9	475,9	475,0	474,1	473,1	472,2	471,3	470,3
39	469,4	468,5	467,5	466,6	465,7	464,7	463,8	462,9	461,9	461,0	460,1	459,1
40	458,2	457,3	456,4	455,4	454,5	453,6	452,7	451,7	450,8	449,9	449,0	448,0
41	447,1	446,2	445,3	444,3	443,4	442,5	441,6	440,6	439,7	438,8	437,9	436,9
42	436,0	435,1	434,2	433,3	432,3	431,4	430,5	429,6	428,7	427,8	426,8	425,9
43	425,0	424,1	423,2	422,3	421,4	420,5	419,6	418,6	417,7	416,8	415,9	415,0
44	414,1	413,2	412,3	411,4	410,5	409,6	408,7	407,8	406,9	406,0	405,1	404,2
45	403,3	402,4	401,5	400,6	399,7	398,8	397,9	397,0	396,1	395,2	394,3	393,4
46	392,5	391,6	390,7	389,9	389,0	388,1	387,2	386,3	385,4	384,6	383,7	382,8
47	381,9	381,0	380,2	379,3	378,4	377,5	376,7	375,8	374,9	374,0	373,2	372,3
48	371,4	370,5	369,7	368,8	367,9	367,1	366,2	365,3	364,5	363,6	362,7	361,9
49	361,0	360,1	359,3	358,4	357,6	356,7	355,9	355,0	354,1	353,3	352,4	351,6
50	350,7	349,9	349,0	348,2	347,3	346,5	345,7	344,8	344,0	343,1	342,3	341,4
51	340,6	339,8	338,9	338,1	337,3	336,4	335,6	334,8	333,9	333,1	332,3	331,4
52	330,6	329,8	329,0	328,1	327,3	326,5	325,7	324,8	324,0	323,2	322,4	321,5
53	320,7	319,9	319,1	318,3	317,5	316,7	315,9	315,0	314,2	313,4	312,6	311,8
54	311,0	310,2	309,4	308,6	307,8	307,0	306,2	305,3	304,5	303,7	302,9	302,1
55	301,3	300,5	299,7	299,0	298,2	297,4	296,6	295,8	295,0	294,3	293,5	292,7
56	291,9	291,1	290,3	289,6	288,8	288,0	287,2	286,4	285,6	284,9	284,1	283,3
57	282,5	281,7	281,0	280,2	279,4	278,7	277,9	277,1	276,4	275,6	274,8	274,1

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
7
4
C
E

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Lata	Miesiące											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
58	273,3	272,5	271,8	271,0	270,3	269,5	268,8	268,0	267,2	266,5	265,7	265,0
59	264,2	263,5	262,7	262,0	261,2	260,5	259,7	259,0	258,2	257,5	256,7	256,0
60	255,2	254,5	253,7	253,0	252,3	251,5	250,8	250,1	249,3	248,6	247,9	247,1
61	246,4	245,7	245,0	244,2	243,5	242,8	242,1	241,3	240,6	239,9	239,2	238,4
62	237,7	237,0	236,3	235,6	234,8	234,1	233,4	232,7	232,0	231,3	230,5	229,8
63	229,1	228,4	227,7	227,0	226,3	225,6	224,9	224,1	223,4	222,7	222,0	221,3
64	220,6	219,9	219,2	218,5	217,8	217,1	216,4	215,7	215,0	214,3	213,6	212,9
65	212,2	211,5	210,8	210,1	209,4	208,7	208,1	207,4	206,7	206,0	205,3	204,6
66	203,9	203,2	202,5	201,9	201,2	200,5	199,8	199,1	198,4	197,8	197,1	196,4
67	195,7	195,0	194,4	193,7	193,0	192,3	191,7	191,0	190,3	189,6	189,0	188,3
68	187,6	186,9	186,3	185,6	184,9	184,3	183,6	182,9	182,3	181,6	180,9	180,3
69	179,6	178,9	178,3	177,6	177,0	176,3	175,7	175,0	174,3	173,7	173,0	172,4
70	171,7	171,1	170,4	169,8	169,1	168,5	167,8	167,2	166,5	165,9	165,2	164,6
71	163,9	163,3	162,6	162,0	161,3	160,7	160,0	159,4	158,7	158,1	157,4	156,8
72	156,1	155,5	154,9	154,2	153,6	153,0	152,4	151,7	151,1	150,5	149,9	149,2
73	148,6	148,0	147,4	146,7	146,1	145,5	144,9	144,2	143,6	143,0	142,4	141,7
74	141,1	140,5	139,9	139,3	138,7	138,1	137,5	136,8	136,2	135,6	135,0	134,4
75	133,8	133,2	132,6	132,1	131,5	130,9	130,3	129,7	129,1	128,6	128,0	127,4
76	126,8	126,2	125,7	125,1	124,5	123,9	123,4	122,8	122,2	121,6	121,1	120,5
77	119,9	119,4	118,8	118,3	117,7	117,2	116,6	116,1	115,5	115,0	114,4	113,9
78	113,3	112,8	112,2	111,7	111,1	110,6	110,1	109,5	109,0	108,4	107,9	107,3
79	106,8	106,3	105,8	105,3	104,8	104,3	103,8	103,2	102,7	102,2	101,7	101,2
80	100,7	100,2	99,7	99,2	98,7	98,2	97,8	97,3	96,8	96,3	95,8	95,3
81	94,8	94,3	93,9	93,4	92,9	92,5	92,0	91,5	91,1	90,6	90,1	89,7
82	89,2	88,8	88,3	87,9	87,4	87,0	86,5	86,1	85,6	85,2	84,7	84,3
83	83,8	83,4	83,0	82,5	82,1	81,7	81,3	80,8	80,4	80,0	79,6	79,1
84	78,7	78,3	77,9	77,5	77,1	76,7	76,3	75,9	75,5	75,1	74,7	74,3
85	73,9	73,5	73,1	72,7	72,3	71,9	71,6	71,2	70,8	70,4	70,0	69,6

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
7
4
C
E

Podstawowe wielkości i wskaźniki makroekonomiczne ogłaszane przez Prezesa GUS; przykłady ich wykorzystania

Zakłady ubezpieczeń budują tablice na podstawie własnych danych i wyniki weryfikują na podstawie tablic GUS. Tablice budowane przez zakłady ubezpieczeń są wykorzystywane do kalkulacji składek netto w ubezpieczeniach na życie, kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i weryfikacji stosowanych modeli.

Pełne tablice trwania życia są przeznaczone przede wszystkim dla specjalistów zajmujących się szacunkami, symulacjami oraz krótkookresowymi prognozami ludności. Do tych celów służą głównie wskaźniki szans dożycia oraz prawdopodobieństwa zgonu według wieku. Tablice skrócone, które zawierają bardziej zagregowane parametry, są wykorzystywane do analiz tendencji rozwojowych w dłuższych okresach oraz do porównań międzyregionalnych.

S
7
A
7
4
S
7
4
K
A

W

P
R
A
K
7
4
C
E

Dziękuję za uwagę

